

"Armonii prin talent si emotie"

Numărul:

1

Revista scolara iunie 2020

**"Modalitati de dezvoltare a
copiilor prin intermediul
instrumentelor muzicale".**

Iasi, 2020

Privim astăzi, **Armonia** conform definiției, ca o potrivire perfectă, desăvârșită a elementelor unui întreg. Dintre toate, arta muzicală în variile sale ipostaze reprezintă deplin acest deziderat, asigurând acea îmbinare perfectă, acea concordanță desăvârșită a elementelor sale constitutive. Inițiativa cadrelor didactice de la Palatul Copiilor Iași, care au fructificat întreaga lor experiență în lucrul cu copiii ce activează la cercurile artistice în această nouă revistă, aflată la început de drum, este meritorie și s-a concretizat într-un mod benefic, în această perioadă în care activitatea se desfășoară în condiții speciale. Studiul unui instrument, recunoașterea talentului, ca aptitudine sau dobândit printr-un lung exercițiu, valorificarea acestuia pe scenele de concurs, modalități concrete de desfășurare a unor activități muzicale, sunt câteva dintre temele valorificate cu succes de colegii noștri care activează în domeniul muzical. Meritoriu este astfel mai ales efortul inițiatorilor și coordonatorilor, la fel ca și al întregului colectiv de redacție.

Urăm revistei „**Armonii prin talent și emoție**” o viață editorială lungă, cu multe materiale valoroase.

Director Palatului Copiilor Iași
Prof. Adrian Gelu Dobranici

Mă bucur că am putut face parte din echipa de voluntariat a Festivalului Județean Instrumental „Armonii prin talent și emoție”, în cadrul căruia am descoperit cadre didactice dedicate și implicate, elevi talentați și pasionați de muzică, organizaori care și-au dorit ca talentul și emoția să pătrundă în cadrul comunității ieșene.

Elev voluntar Daria Damian
Palatul Copiilor Iași

CUPRINS

- 1.Talent și implicare** – prof. Dobranici Adrian Gelu – Palatul Copiilor Iași
- 2.Modalități de abordare a pianului** – prof. Petronela Damian – Palatul Copiilor Iași
- 3.Rolul instrumentelor în dezvoltarea muzicală a copiilor** – prof. Silvia Coșarcă – Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri” Iași
- 4.Un instrument „fermecat”** – prof. Cristina Cozma – Palatul Copiilor Iași
- 5.Matematica este muzica rațiunii** – prof. Rodica Teodorescu - Școala Ioanid Romanescu, loc. Românești, jud. Iași
- 6.Copii și muzica. Beneficiile muzicii în dezvoltarea copiilor** - Prof. Ileana Cosmina Paraschiv - Școala Gimnazială Specială ”Constantin Păunescu” Iași
- 7.Modalități de dezvoltare a copiilor prin intermediul instrumentelor** – prof. Anca Apetroaiei – Palatul Copiilor Iași
- 8.Contribuția studiului genurilor folk, pop și rock la dezvoltarea muzicală a elevilor de gimnaziu** - Prof. Ramona Cojocaru-Spînu – Școala Internațională Paradis
- 9.Francis Poulenc – Repere biografice** - Prof. Smaranda Acatrinei – Colegiul Național de Artă ”Octav Băncilă” Iași
- 10.Apariția trompetei** – Prof. Sergiu Sandu – Colegiul Național de artă „Octav Băncilă” Iași
- 11.Instrumente neconvenționale** – prof. Vlad Apetroaiei – Palatul Copiilor Iași

TALENT ȘI IMPLICARE

Prof. Dobranici Adrian Gelu
Palatul Copiilor Iași

„Descoperirea cântecului și crearea instrumentelor muzicale au amândouă la origine impulsul uman ce se situează mult mai profund decât intenția conștientă : nevoia de ritm în viață ... nevoia adâncă, ce transcede gândirea și nu ține seama de nici o primejdie.” **Richard Baker**

Suono Sonare / Canto Cantare

Diferența de sens a termenilor în limba italiană, care definesc în principiu aceeași operațiune, aceea de a cânta, cu vocea sau cu un instrument, este ilustrativă. Primul instrument pe care omul primitiv l-a avut la dispoziție a fost vocea, un instrument perfect în unele cazuri, perfectibil în altele, un instrument de neegalat și astfel muzica a făcut parte din viața omului din cele mai vechi timpuri. Reprezentări primitive găsite în peșteri rupestre, mai aproape de noi, povești încrustate în piatră (heroglife, glife, pictograme), arată că omul, preocupat de frumos, a inventat și folosit instrumentele muzicale din cele mai vechi timpuri și ne oferă informații despre perioade istorice de mult apuse. Instrumentele de percuție primitive, întâlnite și astăzi în cultura unor triburi izolate din junglele din Asia de Sud-Est, din Amazon, la triburi indigene care nu au avut contact cu lumea exterioară, confecționate din materiale simple, la îndemână, puse la dispoziție de generoasa natură, (propriile palme, bețe, trunchiuri de copaci goale sau scobite cu ajutorul focului, pietre), până la unele mai elaborate, diverse tobe, la care s-a adăugat o

membrană, se consideră a fi printre primele folosite. Condițiile aspre de supraviețuire de la începuturile omenirii, nu au oprit manifestări muzicale embrionare, o anumită practică, în scop utilitar, cel puțin în cazul unor manifestări legate de divinități sau fenomene considerate supranaturale, recunoscut fiind că muzica a avut la început o semnificație religioasă. Cornurile animalelor găsite sau obținute prin vânătoare, odată cu dezvoltarea unor unelte și arme, tulpini goale ale diferitelor plante, au condus la apariția instrumentelor de suflat rudimentare, astfel, *”o sculptură a unui flaut de os de pasăre și fildeș mamut, cele mai vechi instrumente muzicale cunoscute, cu o vârstă cuprinsă între 42.000 și 43.000 de ani”* ... au fost descoperite de cercetători într-o peșteră dintr-un sit de patrimoniu mondial...*sit arheologic de importanță pentru paleoliticul superior „Geissenklösterle” (Geißenklösterle)... în sudul Germaniei.”*¹

Referințele despre diverse fluieri, flaute, naiuri, abundă și în mitologia greacă. *„Pan, zeu ... fiul lui Hermes și al Dryopei, socotit drept protector al turmelor și al păstorilor...era considerat drept inventatorul unui instrument de suflat numit syrinx (naiul modern)”*²

Odată cu perfecționarea uneltelor, prin folosirea unor intestine de animale pentru anumite activități, confecționarea de arcuri de vânătoare, confecționarea de îmbrăcăminte) este posibil ca acestea să fi condus la apariția instrumentelor cu coarde, dintre cele mai vechi cunoscute fiind harpa, lira, țitera.

Unul dintre cei mai cunoscuți cântăreți din Israelul antic a cărui măiestrie melodică și interpretativă a ajuns până la noi a fost Regele David (1000 î.Hr.) care cânta la harpă și „pe lângă rolul său de harpist al lui Saul, David a compus un număr mare de Psalmi”.³

---

¹ en.wikipedia.org.

² ro.wikipedia.org.

³ ro.orthodoxwiki .org- David-OrthodoxWiki

Mesopotamienii, egiptenii, grecii, chinezii, marile civilizații antice acordau o atenție deosebită muzicii în general, la multe popoare aceasta era considerată de origine divină, la fel și proveniența unor instrumente muzicale. Cântăreț de legendă, Orfeu, muzician cu un destin tragic, interpret inegalabil la liră, putea fermeca toate creaturile vii cu instrument dăruit lui de zei și creat de ingeniosul Hermes.

Deseori, ideea de a studia un instrument muzical de către propriii copii vine din partea părinților, și asta cu reticență, probabil datorită unor experiențe personale din copilărie când li s-a transmis în mod greșit (la școală deseori) că nu au voce, nu au auz muzical, nu au talent. Optica aceasta poate fi dăunătoare.

Studii aprofundate arată astăzi că studierea unui instrument muzical aduce multe beneficii, în principal în dezvoltarea creierului, prin solicitarea simultană a mai multor regiuni cerebrale decât alte activități intelectuale. Sunt stimulate prin studiul unui instrument multe zone ale creierului, se dezvoltă abilitățile motorii, prin coordonarea celor două mâini (în cazul instrumentelor cu claviatură) cu introducerea unei coloane de aer în instrumentele de suflat pentru producerea anumitor sunete, cu văzul și auzul. Memoria își îmbunătățește performanțele prin memorarea materialului muzical abordat și multe alte proprietăți terapeutice, de ameliorare a unor afecțiuni sau chiar vindecări ar putea fi evidențiate.

Din practică, studiul la instrumentele de suflat se poate începe în jurul vârstei de 11 ani, în funcție de abordarea pe care o avem sau o dorim, obținerea performanței sau beneficiile mari pe care le poate aduce oricum sonorizarea la un instrument. La instrumente simple din punct de vedere al digitației, al coordonării mișcării degetelor cu tehnica de suflat se poate începe chiar mai devreme, la blokflute, flaute de lemn, de la 7-8 ani pentru ca apoi să se facă trecerea spre instrumente complexe, eu continui la clarinet, se poate flaut sau oboi. Ce se observă după un timp relativ scurt pentru unii, poate mai lung în cazul altor copii, dar benefic în toate cazurile:

-tehnica necesară sonorizării corecte în cazul unui instrument de suflat la un nivel de bază, deși pare complicată, poate fi deprinsă în 2-3 luni, în alte cazuri 5-6 luni.

-factorii ce pot influența decisiv sunt determinarea cursantului și timpul alocat studiului (pentru cei care și-au cumpărat un instrument propriu și exersază și singuri, acasă).

De multe ori se acordă o importanță disproporționată talentului față de cantitatea de studiu individual, efectiv a instrumentului respectiv. George Enescu atribuia un procent covârșitor muncii asidue în compoziția muzicală sau în studiul unui instrument și nu neapărat talentului. Studiile de specialitate evidențiază faptul că diferențele dintre copiii care studiază un instrument muzical nu trebuie neapărat puse pe seama unor abilități moștenite. Copiii care manifestă preocupare pe termen scurt pentru învățarea unui instrument muzical obțin rezultate, dar nu neapărat meritorii, cei care au dedicație și determinare pe termen lung însă, sigur pot performa.

Palatele și cluburile copiilor, instituții de educație nonformală, sunt un bun început, în abordarea studiului unor instrumente muzicale. Copiii optează singuri, sau ajutați de părinți, pentru unul sau mai multe cercuri complementare, aici, un instrumentist poate ajunge în ani la un bun rezultat și în funcție de preferințe, în cazul suflătorilor de exemplu poate activa și în orchestra de muzică populară sau la fanfară, în limita timpului său disponibil.

În cele mai multe cazuri, copiii au dobândit abilități noi de comunicare, și-au perfecționat auzul, pot învăța mai ușor o limbă străină. Descifrarea unei partituri muzicale, identificarea sunetelor muzicale, a duratelor de notă, păstrarea ritmului vine și în sprijinul aptitudinilor matematice, lucru observat la copiii care întreprind activități muzicale, artistice în general. „*Muzica este aritmetica sunetelor*” spunea de altfel unul dintre cei mai influenți compozitori francezi, Claude Debussy.

Prezentarea pe scenă a unei producții muzicale, în final, reprezintă astfel un corolar și totodată o răsplată a efortului depus în pregătirea acesteia, căci „ *A cânta este cu adevărat un alt fel de a respira* ” cum concluziona în mod fericit unul dintre poeții semnificativi de limbă germană, autor important de studii privitoare la artă și cultură, Rainer Maria Rilke.

Bibliografie :

- **Programa școlară** pentru disciplina EDUCAȚIE MUZICALĂ, Clasele a V-a - a VIII-a, București, 2017
- **PROGRAMĂ ȘCOLARĂ INSTRUMENT PRINCIPAL** – [Instrumentele orchestrei simfonice: instrumente de suflat – percuție] CICLUL INFERIOR AL LICEULUI Clasele a IX-a și a X-a Curriculum diferențiat pentru filiera vocațională, profil artistic, specializarea muzică Secția instrumentală - instrumentele orchestrei simfonice - București, 2009.
- **Wikipedia**, free online encyclopedia, hosted by the Wikimedia Foundation.
- **Educație pentru sănătate** - www.sfatulmedicului.ro
- **Care sunt cele mai vechi instrumente muzicale din lume.**
www.soundstil.ro › blog ›
- **Muzica în societatea primitivă** - cpciasi.wordpress.com ›
- **David** – OrthodoxWiki - ro.orthodoxwiki.org › David

MODALITĂȚI DE ABORDARE A PIANULUI

Prof. Petronela Damian

Palatul Copiilor Iași

Disciplina de specialitate *Muzică instrumentală* ocupă un rol principal printre disciplinele de profil pentru copii. Studiarea instrumentului muzical de către elevi constituie un mijloc important de valorificare a potențialului muzical-artistic, dezvoltarea individualizată a capacităților și formarea culturii muzicale a elevului ca parte componentă a culturii lui spirituale. Disciplina practică de specialitate vine să aprofundeze competențele muzicale ale elevului, bazate pe totalitatea de cunoștințe, abilități practice specifice domeniului muzical-artistic și atitudini antrenate, care la rândul său reprezintă baza culturii muzicale a elevului. Această disciplină dezvoltă în special capacitățile de generalizare a experienței instrumentale, asimilarea unui repertoriu muzical-interpretativ vast, propus în conținuturile curriculare. Deasemenea, disciplina contribuie la dezvoltarea gustului estetic, capacitatea de apreciere valorică a creațiilor muzicale studiate și interpretate.

Conținuturile disciplinei practice de specialitate, *interpretarea instrumentală*, sunt orientate spre realizarea corelației între limbajul specific al muzicii și interacțiunea de stiluri și epoci în diversele genuri ale muzicii naționale și universale. Conform programei, conținuturile sunt reprezentate prin repertoriul muzical propus pentru interpretare instrumentală solo. Educația nonformală, principalul atribut al activității cercurilor instrumentale, ca activitate intenționată și orientată, permite adâncirea cunoștințelor și dezvoltarea competențelor dobândite de către elevi în orele de educație muzicală, dezvoltarea înclinațiilor și talentelor

acestora pentru domeniul muzical (instrumental), folosirea eficientă și plăcută a timpului liber, dezvoltarea vieții asociative, dezvoltarea capacităților de a lucra în grup, formarea și dezvoltarea gustului estetic, dezvoltarea voinței și formarea trăsăturilor pozitive de caracter.

Cursul de pian are ca scop atragerea elevilor spre cunoașterea și învățarea unui instrument muzical, cu care să poată acompania cântece învățate la ora de educație muzicală, cântece care nu sunt în programa școlară, precum și piese din repertoriul românesc și internațional. De asemenea, cursul urmărește a fi o completare a orelor de educație muzicală din școli, unde elevii nu au posibilitatea de a învăța să cânte la un instrument. Bazat pe educația estetică și a gustului pentru frumos, cercul de pian contribuie la descoperirea și formarea unor adevărate talente, precum și la stimularea creativității în rândul copiilor. Repartizarea copiilor în grupe se face în funcție de vârsta elevilor și de nivelul lor de pregătire (începători, avansați, performanță), orarul cursurilor ținând cont de orarul și activitățile copiilor în școală. Cei mai talentați copii pot participa la spectacolele organizate de Palatul Copiilor, la alte activități desfășurate în colaborare cu instituțiile partenere, precum și la audițiile clasei, concursuri sau festivaluri.

Studiul instrumentului în sistemul de învățământ nonformal are ca scop principal întregirea culturii generale, dar și dobândirea unui **sistem de competențe** care **includ cunoștințe, abilități și atitudini** specifice interpretului cultivat ce pot oferi elevului posibilitatea de atingere a unui nivel superior de performanță în interpretare. Parcurgerea repertoriului nu este un scop în sine, ci reprezintă mijlocul pentru atingerea competențelor interpretului și ca element indispensabil desăvârșirii personalității artistului în devenire și/sau a viitorului consumator de artă. Cursurile instrumentale urmăresc:

- Participarea afectivă în actul muzical de interpretare.

- Utilizarea terminologiei muzicale specifice pentru caracterizarea și aprecierea muzicii.
- Identificarea limbajului muzical în redarea imaginii artistice și a conținutului ideatic al creației muzicale.
- Demonstrarea abilităților muzical-practice și integrarea în activități cultural-artistice extrașcolare.
- Cunoașterea și înțelegerea diversității fenomenului muzical-artistice din perspectiva semnificațiilor emoționale, estetice, sociale și spirituale.
- Demonstrarea deprinderilor de lucru de sine stătător asupra creației.
- Relevarea conținutului imagistic al lucrării și pătrunderea în particularitățile de formă a acesteia.
- Demonstrarea potențialului tehnic bazat pe abilitatea de interpretare a gamelor, exercițiilor și studiilor pentru însușirea calitativă a repertoriului de virtuositate.
- Cunoașterea particularităților de interpretare a formei de sonată (allegro de sonată) și capacitatea de percepere a construcțiilor muzicale ample.
- Interpretarea creațiilor de factură polifonică, bazate pe dezvoltarea auzului polifonic și a gândirii polifonice.
- Deținerea unei pedalizări corecte (pian), coordonarea ei cu auzul, frazarea, caracterul și stilul lucrării.
- Abilitatea de intonare cantilenă și inteligentă a melodiei.
- Cunoașterea particularităților stilistice de interpretare a repertoriului clasic, autohton și de divertisment.

- Interpretarea în ansamblu, demonstrarea abilității de a crea imaginea artistică integră.
- Interpretarea *a prima vista*, ce demonstrează deprinderile de studiere independentă și creativă a creației muzicale.

Cursurile instrumentale urmăresc dezvoltarea capacității de receptare a muzicii, a auzului muzical și al simțului ritmic, cultivă creativitatea, imaginația și sensibilitatea, dezvoltă gustul pentru frumos și simțul estetic. Totodată, dezvoltă aptitudinile și deprinderile muzicale, interesul pentru interpretarea instrumentală. Cadrul didactic trebuie să sistematizeze și să prezinte conținuturile învățării gradat, abordând probleme esențiale de teorie și tehnică și, astfel, să reușească să cultive plăcerea pentru interpretarea instrumentală și participarea cu interes la aceste cursuri.

Primul pas în cunoașterea elevului îl constituie examinarea muzicală. Aceasta se desfășoară într-un cadru plăcut și prietenos în prezența a doi profesori de instrument. Testarea aptitudinală urmărește:

- aptitudinile vocale – capacitatea copiilor de a intona corect sunete muzicale izolate și în relații melodice așa cum se întâlnesc în cântece, dar și sensibilitatea muzicală. Astfel se va cere elevului să intoneze un cântecel la alegere, urmărindu-se precizia în intonație, dar și expresivitatea în cântat.
- simțul ritmic – capacitatea de a reproduce diferite ritmuri prin bătăi de palme. Elevul va reproduce câteva formule ritmice executate de către unul din profesori.
- memoria muzicală – capacitatea de a reproduce din memorie scurte motive propuse de profesor.

Se va cere elevului să reproducă vocal, pe silaba „la” câteva motive date la pian de către unul dintre examinatori.

- concentrarea atenției auditive și determinarea gradului de dezvoltare a inteligenței – capacitatea de a rezolva repede și cu ușurință și de a reține o problemă muzicală. În acest caz se poate cere elevului să identifice și să reproducă diferite calități ale unui sunet în comparație cu altul: înalt/grav, tare/încet, lung/scurt, vesel/trist.

Copiii care au mai luat lecții de pian vor interpreta un cântecel la pian și vor recunoaște notele de pe o partitură dată de către profesorii examinatori, pentru a se constata nivelul de învățare la care se află în funcție de calitatea executării acesteia. Manifestarea aptitudinilor muzicale nu se întâlnește la toți copiii în mod egal, însă acestea pot fi compensate prin activitatea la clasă. Lipsa acestora poate însemna un cadru muzical în mediul familial inexistent, dar care ulterior, printr-o educație muzicală potrivită, pot fi dezvoltate ajungându-se la performanță. „În general, copiii care manifestă curiozitate pentru jocul muzical, pentru orice fenomen sonor, se cuvine să fie educați în școlile de muzică sau prin lecții particulare. Chiar dacă nu vor urma o cale de aprofundare a studiilor de specialitate, ei vor beneficia prin lecțiile de pian și educație muzicală de o șansă minunată pentru dezvoltarea armonioasă a personalității și de una dintre cele mai profunde bucurii ale vieții pe care ni le oferă accesul la marile valori ale muzicii universale.” (Coman, L., 2009., p. 121)

În cadrul cursurilor se vor lucra piese valoroase muzical și educative, atât din creația românească, cât și din cea internațională, cultă sau de divertisment. Pe lângă educația intelectuală, prin cultivarea imaginației, a gândirii, originalității, a motivației pentru performanță, se realizează și educația morală prin intermediul activităților de grup care necesită disciplină a muncii în colectiv, colaborare și

respect. Prin aceste activități se continuă educația muzicală din școală, dezvoltându-se puterea de concentrare, afectivitatea, inventivitatea, inițiativa personală și creativitatea.

Inițierea pianistică din sistemul educațional nonformal trebuie să cuprindă atât dobândirea deprinderilor instrumentale pentru pian, cât și noțiuni de bază ale teoriei muzicii. Dacă în sistemul vocațional elevii urmează cursuri de teoria muzicii în paralel cu orele de instrument, în sistemul nonformal, coordonatorii cercurilor artistice trebuie să îmbine într-un singur curs atât latura teoretică, cât și cea practică.

Orele de pregătire instrumentală impun crearea unui climat de comunicare și înțelegere între profesor și elevi, mai ales că pedagogul este pus în situația de a lucra cu o grupă de copii, astfel că explicarea teoretică va fi făcută pentru toți, iar aplicarea practică se va face pe rând, de toți elevii. În acest caz profesorul trebuie să fie organizat cu materialul pe care îl prezintă elevilor, să caute mijloace noi de realizare a învățării și să le adapteze la situația dată. El va căuta să cuprindă toată diversitatea problemelor tehnice, posibilități de combinare a acțiunilor degetelor, brațelor, ritmice, dinamice, polifonice, într-un sistem de exerciții, conceput în mod riguros, pe trepte de dificultate. Metoda aplicată de profesor nu trebuie să ceară mult timp de studiu individual, deoarece elevii care urmează aceste cursuri își concentrează o parte importantă a timpului pentru cultura generală, aceasta fiind primordială mai ales în alegerile părinților.

Primele ore cu începătorii sunt destul de dificile și cer multe explicații și exemplificări, mai ales că aceștia se află în situația de a nu cunoaște nici alfabetul literar, nici pe cel muzical și de a nu avea nicio noțiune de teoria muzicii. Având în vedere și faptul că la această vârstă copiii manifestă o capacitate redusă de concentrare, precum și o instabilitate accentuată din punct de vedere al atenției, fiind în permanentă mișcare și trecând cu rapiditate de la un punct de interes la altul, este recomandabil ca profesorul de pian să dea dovadă de foarte multă răbdare

și imaginație creativă, antrenând copilul în diverse jocuri muzicale care să-l atragă și să-l motiveze în studiul instrumentului.

De la primele întâlniri se constată că punctul principal de atracție îl constituie fără doar și poate - instrumentul. Copilul este nerăbdător să cunoască mai îndeaproape „jucăria”, atât în ceea ce privește claviatura, dar și pedalele și modul de acționare a acestora. Astfel, profesorul va face o prezentare sumară a pianului: claviatura și modul de acționare a ei, precum și a celor 3 pedale și modalitatea lor de funcționare. Odată satisfăcută curiozitatea copilului, următoarea etapă este cea a explicării poziției corecte a corpului în fața instrumentului. Se va explica elevului care este distanța ideală la care se poate așeza față de claviatura pianului, cât se sus trebuie să fie reglat scaunul și care este poziția corpului și a întregului aparat pianistic atunci când cântăm.

Pentru a realiza performanță în acest domeniu un rol foarte important îl are pe lângă perseverența elevilor și a profesorilor, familia care trebuie să încurajeze și să supravegheze permanent evoluția elevilor. De altfel, legătura familie, educație formală (școala), educație nonformală (Palate și Cluburi ale Copiilor), trebuie păstrată permanent în beneficiul celor implicați, pentru ca elevii să obțină rezultate pozitive atât la școală, cât și în activitățile extrașcolare.

Astfel, putem spune că educația muzicală nonformală, față de cea vocațională, aduce avantaje atât copiilor, cât și profesorilor, în ceea ce privește libertatea de acțiune, programul, dar și multitudinea de activități desfășurate care creează stări de bine și satisfacție profesională.

Bibliografie

1. Coman, L., „Vrei să fii profesor de pian?”, Editura Universității Naționale de Muzică, București, 2009
2. Bălan, George, *Cum ascultăm muzica*, ed. Humanitas, Buc., 1998
3. Matora, Ionescu, Ana, Tudorie, Elena, Scornea, Anton, *Metodica predării muzicii la clasele I-VIII*, EDP, Buc., 1965
4. Pașca, Eugenia-Maria, *Managementul activităților muzicale extracuriculare în educația formală și nonformală*, ed. Artes, Iași, 2009

**ROLUL INSTRUMENTELOR
ÎN DEZVOLTAREA MUZICALĂ A ELEVILOR**

Profesor Coșarcă Silvia

Liceul Teoretic "Vasile Alecsandri" Iași

"Muzica este graiul în care se oglindesc, fără putință de prefăcătorie, însușirile sufletești ale omului." (George Enescu)

Muzica, limbaj universal al omenirii, forma de exprimare a celor mai profunde idei și emoții are un rol major în viața societății și a fiecărei persoane. Desăvârșirea personalității umane se realizează prin educația estetică. Ca latură a educației, educația estetică îndeplinește multiple funcții educative, exercitând o acțiune polivalentă asupra dezvoltării personalității umane.

Se uită adesea de incapacitatea de a sesiza și vibra în fața frumosului, analfabetismul estetic, ascuns și subtil, fiind mult mai periculos decât analfabetismul școlar. Imunitatea afectivității față de zone întinse ale existenței are consecințe negative, atât pentru indivizi, cât și pentru societăți, indiferent dacă sunt dezvoltate sau subdezvoltate economic. Observăm, din păcate, existența unei crize în artă, strâns legată de receptivitatea noastră față de acest fenomen, de aceea stimularea spiritului copiilor prin intermediul artelor constituie o obligație pentru educator. Valențele emoțional-artistice pot fi potențate nu numai prin intermediul disciplinelor de profil, ci prin toate activitățile instructiv-educative; de aceea, este necesară pregătirea tuturor educatorilor, atât în direcția formării propriei sensibilități, cât și pentru formarea sensibilității copiilor, în vederea receptării semnificațiilor estetice.

Una dintre manifestările artistice, poate cea mai minunată și miraculoasă, este fenomenul pe care îl numim, tradițional, *muzică*. Manifestare a frumosului artistic, muzica a fost considerată dintotdeauna un mijloc esențial de cultivare spirituală a

omului, de edificare a personalității integre și armonioase. Ea este menită să-l apropie pe om de esența existenței sale umane, să-l plaseze într-o lume a emoțiilor și sentimentelor înalte, o lume a ideilor estetice.

Educația estetică a elevilor urmărește cultivarea capacităților de a aprecia frumosul din artă, natură, viața socială și de a ajuta la crearea frumosului prin forme de manifestare specifice vârstei, contribuind, în acest mod, la formarea și desăvârșirea personalității copiilor. Prin forme și direcții de lucru specifice ei, a constituit una din preocupările centrale ale școlii din toate timpurile, reprezentând o veche activitate pedagogică.

Educația muzicală este o activitate pedagogică cu caracter complex, având ca obiectiv central întregirea personalității elevilor cu elemente estetice și morale superioare. Practica muzicală reprezintă activitatea centrală pe care se bazează întregul proces de educație muzicală. Ea îmbracă aspectul cântării, al interpretării vocale și instrumentale. Este binecunoscut faptul că utilizarea instrumentelor muzicale în educația copiilor contribuie la stimularea inteligenței auditive, a capacității de exprimare a sentimentelor și emoțiilor, susține și îmbunătățește abilitățile de limbaj și exprimare corporală, precum și randamentul școlar, contribuind, astfel, la dezvoltarea complexă și armonioasă a copiilor.

Muzica joacă un rol important în viața și **dezvoltarea copiilor**. Aceasta ajută la dezvoltarea limbajului, alfabetizării și abilităților de comunicare. Muzica stimulează diferite simțuri și ajută copiii să învețe și să-și îmbunătățească abilitățile lingvistice. Muzica dezvoltă, de asemenea, abilități de ascultare, citire și scriere, conduce la îmbunătățirea fluenței vorbirii și comunicării.

Preocupările instructiv-educative grupate în jurul studierii instrumentelor muzicale reprezintă o contribuție eficientă la lărgirea sferei de cuprindere a educației muzicale generale. Indiferent de forma de învățământ – formal (vocațional) sau nonformal – studiul unui instrument aduce o serie de avantaje în

dezvoltarea copilului. De exemplu, studierea unui instrument în sistem formal sau nonformal – cluburi de muzică, ateliere etc. – prezintă următoarele aspecte pozitive:

- **Stimularea creativității și exprimării libere.**

Copiii învață să interpreteze piesele scrise de compozitori în modul tehnic corect și

recomandat, în cadrul orelor, având, de asemenea, oportunitatea de a-și exprima propriile abordări ale partiturilor și de a compune noi cântece. Aceste ore le oferă șansa de a-și îmbogăți imaginația, iar studiile arată că muzicienii sunt, în mod natural, mai creativi și au o gândire divergentă mai bună.

- **Cresterea stimei de sine.**

Fundamentul stimei de sine se remarcă din perioada copilăriei, încă de la primele interac-

țiuni cu cei din jur și, mai ales, în primii ani de școală, când copiii pot să se autoevalueze. Lecțiile de chitară, pian sau vioară îi ajută pe cei mici să aibă mai multă încredere în forțele proprii din mai multe motive. În primul rând, au parte de atenția individuală a profesorului, chiar și atunci când studiul se face în cadrul unui club și nu în particular. În al doilea rând, pot fi puși foarte repede în situația de a interpreta lucrări în public, indiferent dacă vorbim despre colegi, familie sau un cadru mai larg, la concursuri și festivaluri. Aceste situații le oferă posibilitatea de a învăța să își controleze emoțiile și să gestioneze corect situațiile tensionate.

- **Dezvoltarea abilităților de comunicare.**

Unul dintre aspectele care se deprind mai greu în sistemul clasic de învățământ este

comunicarea directă cu cadrul didactic, adresarea de întrebări pentru lămurirea unor aspecte care nu au fost înțelese sau discuțiile libere pe teme studiate. Interacțiunea directă care are loc în cadrul orelor de muzică și lucrul îndeaproape, prin colaborare, cu profesorul, pentru a corecta micile imperfecțiuni și a ajunge la

rezultatul dorit, are rolul de a îmbunătăți comunicarea. Este un efect care se poate observa ușor, nu numai față de persoanele cu autoritate, ci și față de colegii și prietenii săi.

- **Stimularea capacităților lingvistice.**

Învățarea și studierea pieselor muzicale cu ajutorul unui instrument dezvoltă auzul

muzical. Astfel, copiii care petrec timp, în mod frecvent, cântând la vioară, pian sau chitară au o capacitate mai bună de a distinge sunetele și cuvintele și de a le înțelege. În același timp, li se dezvoltă mai ușor memoria verbală, care contribuie la formarea unui vocabular mai bogat.

- **Îmbunătățirea abilităților de învățare și a performanțelor academice.**

Studiile arată că orele de muzică ajută la formarea de noi conexiuni în creier și la o dez-

voltare cognitivă mai rapidă. Copiii care studiază un instrument muzical fac mai repede legături logice, înțeleg mai ușor conceptele predate și, în general, încep să aibă rezultate mai bune la școală decât înaintea acestor cursuri sau în comparație cu elevii care nu le frecventează.

- **Antrenarea perseverenței.**

Studierea unui instrument, oricare ar fi acesta, presupune o investiție temporală importantă

și efort. Astfel, perseverența și răbdarea sunt antrenate intens, două calități extrem de importante

pentru obținerea succesului în viață. Canalizarea creierului în această direcție înseamnă perfecționarea acestor atribute.

- **Îmbunătățirea coordonării corporale.**

Arta de a cânta la un instrument implică o coordonare desăvârșită între ochi și mâini. Prin

parcurgerea vizuală a notelor muzicale pe portativ, creierul trebuie să transforme la nivelul subconștientului aceste note în activități motorii. În același timp, sunt solicitate și respirația, percepția ritmului și auzul.

Studierea unui instrument muzical aduce beneficii uimitoare creierului, solicitând simultan mai multe regiuni cerebrale decât orice altă activitate intelectuală. Cercetările recente au descoperit că persoanele care studiază un instrument muzical beneficiază de un antrenament excelent al creierului, această activitate fiind și o metodă terapeutică recomandată în dezvoltarea abilităților cognitive. Oamenii de știință au ajuns la concluzia că studierea unui instrument poate modifica propriu-zis forma creierului și capacitățile sale native, inclusiv din prisma creșterii coeficientului de inteligență, atât în cazul copiilor, cât și al adulților. Specialiștii au adunat dovezi care atestă faptul că regiunile cerebrale ale muzicienilor sunt diferite de cele ale oamenilor care nu practică aceasta artă, din punct de vedere structural și funcțional. Este vorba despre zonele creierului responsabile cu abilitățile motorii, auzul, memorarea informațiilor auditive și memoria, care devin mai active atunci când o persoană cântă la un instrument.

Persoanele care urmează cursuri de muzică au o gândire complexă, care îi ajută în cariera lor. De regulă, în cadrul cluburilor de muzică, s-a observat că atracția principală a copiilor o reprezintă studiarea pianului. Una dintre explicații ar fi faptul că, la pian, satisfacția este imediată și progresele apar mai repede, dacă metoda de predare a cursurilor de pian este corectă (învățarea de la bun început a cântatului la două mâini). Deși pianul este un instrument cu posibilități complexe, claviatura sa este relativ ușor de înțeles de către un copil, iar elementele de bază ale muzicii se învață repede. Prin urmare, nu trebuie să ne mire faptul că atracția copiilor pentru pian este imediată, comparativ cu alte instrumente – de exemplu, a instrumentelor cu coarde sau a celor de suflat, la care sunetul se obține mai greu,

necesitând o anumită poziție a brațelor, a degetelor, a buzelor sau învățarea unei minime tehnici de control al respirației.

Pianul este instrumentul care oferă, totodată, o vedere de ansamblu asupra claviaturii, exprimând vizual elementele muzicale de bază (tonuri, semitonuri, game, arpegii etc). Contactul cu muzica de factură cultă se face direct și nemijlocit prin studiul pianului. Este instrumentul pentru care marii compozitori au compus lucrări deosebite din punct de vedere artistic, chiar dacă ele sunt simple ca execuție pianistică și abordabile, încă de la vârsta de 5-6 ani. În situația aprofundării studiului, copilul de 13-14 ani poate accede la cele mai înalte forme de expresie muzicală.

Cursurile de pian pot începe la o vârstă foarte fragedă, odată cu dezvoltarea primelor aptitudini de citire. Din fericire, copilul nu este condiționat de factori precum abilitatea de a apuca și manipula instrumente ca vioara, trompeta sau chitara, de exemplu. Comoditatea poziției de studiu al pianului este un avantaj, deoarece numai statul în picioare în timpul cursurilor (ca în cazul altor instrumente) poate fi o adevărată provocare pentru copil.

În urma unor studii de cercetare, avantajele studiului pianului s-au dovedit a fi peste așteptări, influențând mai mult decât ne-am imagina caracterul copiilor, astfel dezvoltând:

- abilitățile artistice
- cultura muzicală
- creativitatea
- coerența în gândire
- disciplina minții
- rezolvarea mai ușoară a anumitor probleme.

Un alt instrument care se poate studia cu succes în cluburile de muzică sau la Palatele Copiilor, fiind foarte atractiv pentru aceștia, este chitara. Acesta este un

instrument melodico-armonic, utilizat atât în interpretarea solistică, precum și ca acompaniament sau în grupuri instrumentale or vocal-instrumentale. Atracția copiilor către studiul acestui instrument este datorată și faptului că tehnica de execuție este destul de accesibilă, fiind binecunoscut rolul esențial pe care chitara îl are în executarea armoniei. Dacă la instrumentele cu clape cântarea se face cu ambele mâini concomitent, la chitară, interpretarea se face tot cu ambele mâini, dar într-un mod diferit (fiecare mână are o poziție și o tehnică diferită). Elevul trebuie familiarizat cu instrumentul, trebuie să cunoască, în primul rând, acordajul, poziția corectă a corpului și a mâinilor. Posibilitățile intonaționale și efectele sonore ce pot fi emise de chitară fac din acest instrument unul accesibil și deosebit de atractiv pentru copii, tineri, dar și adulți pasionați de arta sonoră.

În sistem formal, în cadrul orelor de educație muzicală, sau în afara acestora, în activitățile extrașcolare, elevii, în special cei de nivel gimnazial sau primar, pot însuși studiul unui instrument melodic, armonic sau ritmic, din categoria acelor instrumente cu manualitate ușoară. Instrumentele muzicale aduc varietate în interpretare și sporesc plăcerea copiilor de a cânta. Pot fi mânuite de către profesor, cu scopul acompanierii cântecelor sau de către copii. În raport cu vârsta copiilor, instrumentele muzicale accesibile pot fi grupate în:

- Instrumente-jucării, din grupa instrumentelor de percuție, deosebit de atractive pentru copii: clopoței, tobițe cu forme și mărimi diferite, maracas, triunghiu, instrumente onomatopice (baghete, moriști, cutii rezonatoare etc.). Acestea din urmă se utilizează pentru acompaniamentul ritmic și au o valoare educativă deosebită, pentru că pot fi confecționate de către copii, aceștia mânuindu-le cu plăcere, fiind rodul muncii lor. Copiii, îndrumați de profesor își pot confecționa jucării muzicale din cutii goale de plastic cu capac, cutii de aluminiu în care se pun semințe, nasturi, pietricele etc.

- Instrumente pseudo-melodice: xilofonul, muzicuța, fluierul popular, instrumente cu

claviatură etc. Cu ajutorul acestora pot fi obținute efecte sonore interesante. Incluse în cadrul activităților de educație muzicală, ele își vor aduce un aport important în realizarea dezideratelor estetice.

Câteva dintre instrumentele ce pot fi folosite cu succes de către elevii de nivel primar și gimnazial sunt fluierul, triola sau muzicuța. Acestea sunt instrumente ce pot fi ușor mânuite de către copii, cu dimensiuni reduse, putând deveni utile în interpretarea pieselor simple din manual sau a melodiilor folclorice, în registrul mediu și cu ambitus de o octavă. Flautul drept cunoscut și ca *blockflöte* poate fi folosit, în cadrul orelor de educație muzicală, datorită calităților sale melodico-expressive reale și facturii tehnice ușoare. Acest instrument poate fi folosit cu multă eficiență în interpretarea solistică, însă, mulți profesori îl utilizează mai ales în ansamblu, având resurse sonore deosebite.

Dintre instrumentele de percuție cu sunet nedeterminat, accesibile copiilor, tobițele sunt confecționate din metal, piele sau plastic și sunt foarte ușor de utilizat, prin mânuirea lor cu baghete din lemn sau chiar cu degetele. Tamburina este realizată dintr-o ramă de metal sau din plastic, prevăzută cu talgere mici, sunetul fiind produs prin lovire cu mâna sau prin mișcarea continuă a brațului. Trianglul, clopoței, talgerele sau maracasul sunt instrumente de percuție pe care copiii le folosesc cu mare plăcere, datorită rolului lor important în acompaniamentul unei melodii (ele asigură suportul ritmic).

Cântul vocal și instrumental are efect benefic pentru dezvoltarea armonioasă și echilibrată a copiilor. Pentru copil, arta înseamnă un mijloc de exprimare, un mijloc de manifestare și exteriorizare a lumii sale interioare, a tendințelor și aspirațiilor sale, care-și găsesc în artă o traducere mai directă decât prin cuvânt. În felul acesta, activitatea artistică a copilului, nu numai că reflectă orizontul

dezvoltării psiho-emoționale a acestuia, dar se și desfășoară purtând amprenta locului și momentului în care se inserează personalitatea sa.

Bibliografie:

Aldea, Georgeta, *Didactica educației muzicale în învățământul primar*, E.D.P., București, 2001

Czire, Iosif, *Educația muzicală din perspectiva creativității*, Editura Universității de Muzică, București, 1998

Delion, Pavel, *Însușirea limbajului muzical*, Revista de pedagogie, XXX, 1981

Motora Ionescu, Ana, *Îndrumător pentru predarea muzicii, clasele I-IV*, E.D.P., București, 1973

Motora Ionescu, Ana; Dogaru, Anca, *Îndrumător pentru predarea muzicii, clasele V-VIII*, E.D.P., București, 1983

Munteanu, Gabriela, *Didactica educației muzicale*, Editura Fundației România de Mâine, București, 2005

Munteanu, Gabriela, *Jocul didactic muzical*, Editura Academiei de Muzică, București, 1997

UN INSTRUMENT „FERMECAT”

Prof. Cristina Cozma

Palatul Copiilor Iași

Știți opera „*Flautul fermecat*“? Această operă recomandată copiilor, este inspirată dintr-un basm popular german, compusă de Wolfgang Amadeus Mozart fiind o ocazie pentru copii de a descoperi frumusețea muzicii clasice prin intermediul unei teme eroice – morale importante, cum ar fi lupta dintre bine și rău : puterea sacrificiului de sine care învinge toate dificultățile; simbioza dintre om și natura înconjurătoare; puterea prieteniei și solidarității între oameni; fragilitatea firii umane gata să abandoneze orice ideal înalt în fața luptei și sacrificiului.

N-am început întâmplător oferind ca exemplu această operă, iar motivul nu este doar acela că vorbim despre beneficiile flautului. Referindu-se la avantajele incontestabile pe care muzica clasică o are asupra copiilor, specialiștii ne spun că încă din viața intrauterină bebelușii pot percepe sunetele (din a treisprezecea săptămână) și chiar îndrăgi muzica (a opta lună de sarcină).

Așa cum arată numeroase studii efectuate pe copii cu vârste între 3 și 5 ani, Mozart și Vivaldi sunt cei mai îndrăgiți compozitori, a căror muzică îi și ajută pe cei mici să se liniștească și să se autodisciplineze.

Toate instrumentele muzicale și învățarea cântatului la acestea au o influență pozitivă uriașă asupra dezvoltării, inteligenței și sănătății mentale ale copiilor. Flautul le întărește mușchii diafragmei și le crește capacitatea pulmonară. În plus, cântatul la flaut este relativ ușor, copilul învață primele melodii cunoscute deja după câteva lecții, deci va fi și bine motivat.

Beneficiile flautului :

- Dezvoltă creativitatea copilului și îl ajută să fie mai coerent în gândire.
- Dezvoltă puterea de concentrare a acestuia, lucru care îi va folosi în activitățile pe care le va desfășura la școală și nu numai.

- Aceste instrumente implică folosirea celor 4 lobi ai creierului și al cerebelului, fapt care duce la o mai bună activitate a acestuia.
- Studiul acestor instrumente, pe o perioadă cuprinsă între 3 – 4 ani, ajută la creșterea coeficientului de inteligență.
- Cei care studiază aceste instrumente dobândesc o foarte bună coordonare mână-ochi, își îmbunătățesc semnificativ memoria, devin mai disciplinați și mai responsabili.
- Studiul flautului ajută la formarea unei respirații corecte și are un efect pozitiv asupra dezvoltării capacității plămânilor. Datorită tehnicii folosite capacitatea plămânilor crește ajungând la maximumul ei de 5-6 litri de aer, lucru care ajută la creșterea rezistenței organismului la efort.
- Copiii învață cum anume se citesc partiturile muzicale și își îmbogățesc cultura muzicală.
- Deoarece trebuie să învețe cântecele pe de rost, memoria copiilor este în permanentă activitate.
- Studiul muzicii clasice activează structurile unor zone din creier care au un efect euforizant și de înlăturare a oboselii.

Așadar, în paralel cu studiul disciplinelor școlare obligatorii pentru educația copiilor, cei mici își formează și o cultură muzicală solidă și se bucură de numeroasele beneficii ale unui instrument despre care chiar putem spune că este fermecat.

Flautul poate fi făcut din lemn sau metal (argint, aur sau argint nichel), iar cea mai răspândită versiune este cea transversală, unde instrumentul este ținut paralel cu podeaua. În mare parte se poate spune că flautul este un tub cilindric lung

de aproximativ 70 de cm, care poate fi demontat în trei părți: cap (partea superioară sau headjoint), corp și partea inferioară (footjoint).

Flautul este unul dintre cele mai vechi instrumente din lume imediat după tobe. Flautul vechi era făcut din os sau din băț, care era scobit. Flautul din zilele noastre a fost dezvoltat în secolul al 19 de Theobald Boehm. Pe atunci corpul flautului era făcut tot din lemne, care era obositor să cânti la el. Numai la sfârșitul secolului al 19-lea s-a perfecționat flautul din metal.

Toți ne dorim să ne educăm copiii cât mai bine posibil, pentru a-i crește în a deveni oameni isteți, de succes, care pot oferi bucurie celor din jur. Viața este un drum lung, pe care se ascund multe obstacole periculoase.

Învățarea unui instrument muzical aparține bunei educații. Părinți isteți știu cât de bine este ca al lor copil să cânte la un instrument muzical. Personalitatea celui mic se conturează, se îmbunătățește memoria și forma generală a percepției estetice. Muzică creează un tip specific de plăcere, fără de care natura umană nu poate exista.

Cercetările au demonstrat că dacă o persoană cântă regulat la un instrument, creierul este stimulat astfel încât performanța lui crește și chiar își schimbă forma. Este dovedit că muzicienii sunt funcțional și organizatoric mai avansați în comparație cu non-muzicienii. Învățarea controlării oricărui instrument muzical, stimulează părțile creierului care controlează capacitatea unei persoane de a se concentra, crește abilitățile motorice și menține memoria activă, gata de a reacționa oricând.

Un bun muzician știe că o calitate ridicată a formării este mai importantă decât cantitatea. A ști cum să-ți planifici cu înțelepciune timpul pentru a exersa și

ați împărți ziua în bucăți, îmbunătățește capacitatea de planificare, de luare a deciziilor și de a soluționa în mod eficient situațiile din viața de zi cu zi.

Omul este o ființă socială. Toată viața facem parte din diferite grupuri. Primul grup este familia, al doilea este școala, iar mai târziu echipa de la servici. Muzica este un proces colectiv, care îmbunătățește conștiința socială. Mulți muzicieni încep propria trupă pentru a crea și împărtăși abilitățile lor cu alți muzicieni. Cântatul la un instrument muzical te învață cum să lucrezi cu alții, cum să fi tolerant, flexibil și empatic..

Cântatul la un instrument muzical este o modalitate foarte bună de îmbunătățire a abilităților sociale. În formații și orchestre cresc prietenii frumoase, prietenii pentru viață, care în intensitate pot fi comparate cu familia. Astfel de relații nu ar avea nicio șansă fără instrumentele muzicale.

Nu e simplu să înveți să cânti la un instrument muzical. Acest lucru necesită timp și efort. Fiecare muzician trebuie să treacă calea spinoasă a repetițiilor și, din nou și din nou, câteodată cu eșecuri, până la acel moment de stăpânire perfectă a instrumentului, moment care oferă imensă bucurie. Muzicienii devin maeștri în ceea ce pot face numai prin antrenament și disciplină.

Un copil care este educat să prețuiască lucrurile valoroase din viața lui, își va gestiona cu înțelepciune proprietatea și a finanțele lui. Îngrijirea regulată a instrumentului muzical este esențială pentru a-l menține în stare de funcționare. Fiecare instrument necesită proceduri diferite de îngrijire pentru a asigura o funcționare corectă (curățare, ungere, menținerea unui mediu curat). Cu alte cuvinte, sentimentul de responsabilitate al copilului pentru proprietatea lui, încă din copilărie, va avea un efect pozitiv în dezvoltarea personalității lui. Nu este nevoie de cercetări. Este un fapt dovedit de viață.

Atunci când cânti la un instrument muzical care îți place, exprimându-ți emoțiile, personalitatea, apartenența la un anumit grup, este ca și cum ai fi un pictor care-și surprinde sentimentele pe o pânză. Aceste sentimente ajută la diminuarea stresului, fiind o formă de terapie. Știm cu toții că terapia prin muzică este eficientă în tratarea autismului, a depresie și a multor boli.

După ani de învățare a unui instrument muzical, folosind exerciții ritmice și tonale, copii dobândesc rezultate mai bune la matematică și citit. Respirația corectă este unul dintre elementele cheie pentru interpretarea corectă a unei melodii. Aceste exerciții de respirație au un efect pozitiv asupra sistemului respirator.

Frica de "scenă" face parte din viața noastră. În cursul vieții sunt numeroase puncte de răscruce, numeroase provocări, ca de exemplu examenele de intrare la liceu, facultate, un interviu pentru o slujbă. De multe ori cauza eșecului este doar frica pe care nu o poți controla. Experiența acumulată în spectacolele muzicale, cântând pe scenă, fie solo, fie cu o trupă sau o orchestră, te învață cum să îți controlezi anxietatea, frica.

Matematica este muzica rațiunii

Teodorescu Rodica, profesor matematică,

Școala Ioanid Romanescu, loc. Românești, jud. Iași

Un citat celebru afirmă că „*Matematica este muzica rațiunii*”. Se spune că ascultarea muzicii clasice duce la îmbunătățirea abilităților matematice, dar și că stăpânirea unor noțiuni elementare de matematică ajută la înțelegerea teoriei muzicale. Totuși, legătura dintre cele două este mult mai profundă. În esența ei, matematica, cu algebra și geometria, este o artă a cifrelor, a cercurilor, a unghiurilor și a liniilor care prin diferite metode și teorii de calcul în spatele unui haos aparent, te duce la rezultat. Cu ajutorul matematicii, oamenii devin mai „isteți” la minte, iar capacitatea lor intelectuală devine tot mai uimitoare. Americanii Daniel Levitin și Petr Janata spun că efectul muzicii asupra creierului este enorm; muzica este o materie care se ocupă cu „jocul” și arta sunetelor. Ca și în matematică, așa este și în muzică: exersezi mult și singur, fiind mereu în „lumea ta”. Ea dă aripi gândirii prin farmec și fascinație, cum spunea chiar și Platon: „*Muzica este esența ordinii, înălțând sufletul către tot ce este bun, drept și frumos.*” La fel ca și matematica, muzica este legătura cu creierul, cu intelectul omului. Dacă nu înțelegi limba și limbajul muzicii nu ajungi la rezultat, el fiind, de fapt, mesajul emoțional al sunetelor muzicale. Așadar, muzica este o combinație a filozofiei și literaturii cu matematica sunetelor și a armoniei. Atât în matematică, cât și în muzică, oamenii își găsesc refugiul, fiind ei înșiși! Pitagora a fost cel care a clasificat sunetele muzicale, iar matematicianul englez James Sylvester a tras concluzia: „*Muzicianul simte matematica, iar matematicianul concepe muzica.*”.

Celebrul Solomon Marcus spunea: „*La Pitagora, matematica și muzica sunt inseparabile, amândouă raportate deopotrivă la cosmos și la arhitectura spiritului uman. Numerele, intervalele muzicale și mișcarea corpurilor cerești conduc la ceea ce s-a numit muzica sferelor. Cele cinci tipuri de poliedre regulate puse în evidență de Platon sunt entități la fel de fundamentale ca dreapta, cercul, pătratul și sfera, la Euclid, și fac parte din viziunea lui Platon asupra matematicii ca reprezentare a*

universului. Le găsim în mituri, în diferitele religii, în simbolismul artelor și în rezultatele fundamentale ale științei. Numărul prim, șirul lui Fibonacci, proporția de aur, ideile de grup, de mulțime ordonată, de spațiu topologic, banda lui Möbius, sticla lui Klein, noțiunea de infinit mic, la Leibniz, și universul non-standard al lui Robinson rezumă structuri, prototipuri și procese sau comportamente cu valoare universală.”.

Matematica este știința numerelor și a formelor, o știință care a apărut din dorința oamenilor de a înțelege și a exprima lumea înconjurătoare. Și cum sunetul face parte din această lume, nu este de mirare că matematica poate fi folosită pentru descrierea sau construirea acestei armonii a sunetelor numită muzică. Înrudirea matematicii cu muzica are aplicații dintre cele mai diverse. În predarea matematicii pot fi folosite conceptele de ritm și măsură pentru a evidenția legătura dintre înmulțire, împărțire și operații cu fracții.

Dintre matematicienii români preocupați de legătura dintre matematică și muzică se distinge Dr. Dan Vuza a cărui pasiune pentru muzică a dus la elaborarea unor noi teorii ale structurilor ritmice. Rezultatele cercetărilor sale au fost publicate în reviste internaționale prestigioase de cercetare matematică, iar Universitatea din Chicago a inclus în cadrul lecțiilor de matematică muzicală un capitol special numit „*Canoanele ritmice ale lui Vuza*”.

Pornind de la proprietățile matematice ale structurii muzicii, oamenii de știință au mers chiar mai departe și au construit algoritmi complecși de calcul, obținând programe computerizate care transformă muzica în imagini caleidoscopice sau structuri geometrice în continuă mișcare.

Fiica cea mare a lui Delavrancea a fost toată viața fidelă următoarei convingeri: „ *Muzica, cu puterea ei matematică, este graiul cel mai veridic al*

inteligenței. Ea reproduce spiritul ideilor născute din senzații , esența ritmurilor naturii. Creează analogii mai evocatoare decât actele prescrise ale vieții. Prin ea se adâncește sensul tuturor faptelor, se adevărește metafizica lucrurilor percepute de simțurile noastre. Ocean de nesfârșite expresii, lasă în amintire o uimire luminoasă ca dâra unei stele căzătoare, la fel de enigmatică și distantă în substanță și fluiditate. ”. Studiile au identificat o legătură între exercițiul muzical și rezultatele bune la matematică, dar această cauzalitate este mult dezbătută de oamenii de știință. Spre exemplu, elevii care sunt pricepuți la muzică au, în general, note mai bune la matematică și rezultate mai mari la testele standardizate, raportat la cei care nu au nici o înclinație spre muzică, potrivit Scientific American. Însă legătura nu este încă stabilită foarte clar, iar cercetătorii trebuie să examineze dacă rezultatele au fost influențate de alți factori, precum cei socio-economici (spre exemplu, dacă crești într-o familie care are resurse financiare pe măsură, îți poți permite să iei lecții de muzică și să mergi la o școală de prestigiu), psihologici (motivația), cadrul educațional, dar și implicația părinților poate juca un rol la fel de important. Pentru a identifica dacă abilitățile superioare la matematică sunt un rezultat direct al antrenamentului muzical, avem nevoie de studii complexe care măsoară cele două abilități atât înaintea, cât și în urma unui studiu asiduu în cadrul fiecăreia dintre cele două discipline. De asemenea, se prea poate ca alți factori cognitivi să contribuie la succesul individual în muzică și matematică. De fapt, studiile ne sugerează că această legătură între cele două discipline, poate fi favorizată de abilitățile cognitive foarte bune ale individului, abilități care îi permit acestuia să execute sarcinile și să-și ajusteze modul în care se raportează la ele și le rezolvă. Funcțiile de execuție sunt importante în ambele domenii. În muzică, ai șansa să îți le îmbunătățești prin ajustarea constantă a mișcărilor motorii, cu scopul de a reda mai fidel tempoul muzicii. În schimb, în domeniul academic, acest tip de control se poate dovedi a fi

extrem de util, pentru că îți permite să-ți organizezi munca mult mai eficient și gândești problemele analizate mai structurat.

Conexiunea dintre matematică și muzică nu a fost realizată pentru că muzica este apropiată în mod special de matematică, ci pentru că parametrii muzicali pot fi transformați și organizați folosind tehnici matematice, și viceversa. Sistemele de semne care stau la baza muzicii (notații) și matematicii (numere) sunt la un punct, compatibile. Relațiile matematice și simetriile au fost folosite pentru a determina structura muzicală.

Înțelegerea muzicii ca un sistem de semne independent face posibilă compararea de către noi a acestui sistem cu alte sisteme, de exemplu cele matematice, fără a neglija motivul independent pentru muzică. Putem căuta și găsi principii muzicale care pot fi explicate matematic. Muzica este plină de simetrii și notarea este un sistem cu o acuratețe matematică.

Muzica și matematica au importanță egală în viața de zi cu zi, în mediul de învățământ. Muzica și matematica sunt parteneri egali în abordarea unui învățământ interdisciplinar modern.

Se pare că marii compozitori stăpânesc reguli matematice, fie că este vorba de dublarea sau de suprimarea sunetelor în acorduri, răsturnări de acorduri, de întârzieri sau suspensii, anticipații, apogiaturi, cadențe și modulații.

Și invers, matematicienii stăpânesc intuitiv un auz deosebit. Sunt mulți matematicieni care s-au dovedit a avea ureche muzicală foarte bună.

Matematicianul James Sylvester spunea: „*Nu s-ar putea oare reprezenta muzica drept matematică a simțurilor și matematica drept muzică a rațiunii? Căci muzicianul simte matematica, iar matematicianul concepe muzica. Muzica-i vis, matematica viață practică!*”

Cu toate aceste lucruri în minte, poate că data viitoare când vom asculta o melodie ne vom gândi și la armonia matematică ce stă în spatele muzicii care ne încântă.

Bibliografie:

- <https://howandwhy.ro/stiinta/> Ce legatura exista intre muzica si matematica.html
- [https:// playtech.ro/2017/Dance](https://playtech.ro/2017/Dance) Emma, Muzica – matematica artiștilor
- <https://playtech.ro/2017/> Muzica matematicii – Anul matematicii 2010
- Solomon Marcus, Singurătatea matematicianului (4), Provocarea lui Claude Lèvi-Strauss
- <https://ro.scribd.com/Matematica> este muzica rațiunii.

COPII ȘI MUZICA. BENEFICIILE MUZICII ÎN DEZVOLTAREA COPIILOR

Prof. Ileana Cosmina Paraschiv
Școala Gimnazială Specială ”Constantin Păunescu” Iași

După cum știm cu toții, muzica face parte din viața noastră. De-a lungul secolelor, piesele muzicale și interpretarea lor au avut un rol extrem de important în viața noastră. Desigur, există atât factori pozitivi, cât și negativi care pot afecta capacitatea copilului de a-și dezvolta abilitățile într-un moment al vieții. De aceea

este necesar ca cei mici să fie stimulați și să intre în contact cu muzica încă de la vârste cât mai fragede pentru a fi atrași de ea.

Ascultarea unor diverse melodii poate îmbunătăți dezvoltarea mental timpurie a copiilor, dar și cântatul la un instrument poate ajuta copiii să aibă rezultate mai bune la școală. Instrumentul musical poate avea un impact mare asupra inteligenței copiilor. Cântatul la un instrument musical poate ajuta creierul să îmbunătățească anumite abilități motorii și, în general, inteligența. Există, de asemenea, un lucru important de menționat când vine vorba de acest lucru. Copiii care iau lecții individuale de muzică au capacitatea de a rezolva problemele viitoare și de a folosi logica atunci când este necesar.

Studiul unui instrument musical în copilărie influențează pozitiv capacitatea auditivă la maturitate, având beneficii în ceea ce privește dezvoltarea creierului, se arată într-un studiu al cercetătorilor americani, potrivit dailymail.co.uk.

Lecțiile de muzică din copilărie ajută creierul și auzul să se mențină în formă odată cu înaintarea în vârstă, potrivit cercetărilor efectuate. La 3 ani, circuitele din creier necesare pentru un “training” musical devin funcționale. Așa că, acum, copilul poate începe să cânte la un instrument. În plus, pregătirea muzicală încă din copilărie îi poate aduce multe beneficii. De exemplu, ai putea încerca să vezi dacă îi place pianul. Este mai ușor de deprins decât instrumentele cu coarde, căci nu necesită mișcări complexe ale degetelor. Iar niște studii demarate în California au arătat cum copilașii de numai 3-4 ani care iau lecții de pian, demonstrează o gândire spațio-temporală mai eficientă decât cei care nu iau astfel de lecții. Apoi, un alt studio realizat în Asia, a indicat că acei copii care, până la vârsta de 12 ani, au ținut lecții de muzică pe o perioadă lungă, (până la 6 ani), învață și rețin mai multe cuvinte, comparativ cu cei care nu au avut această experiență.

Alte cercetări au arătat că studierea unui instrument musical poate contribui la stimularea coeficientului de inteligență și nu este niciodată prea târziu pentru a

începe cursurile. De asemenea, instrumentele muzicale ajută la o mai bună învățare a unei limbi străine și la interpretarea emoțiilor celorlalți.

Deși studiile muzicale par să aibă beneficii generale, aceia care se bucură de ele sunt mult mai avantajați.

În ceea ce privește creativitatea, muzicienii sunt unii dintre cei mai creative oameni. Muzica este un mod de a induce copilul într-o stare de fericire, facilitând crearea unei lumi proprii, relaxându-I și ajutându-I să-și exprime emoțiile într-un mod creativ.

Potrivit oamenilor de știință, unul dintre motivele pentru care muzica poate aduce atât de multe schimbări la nivelul creierului este intersectarea sistemelor emoționale și de cunoaștere implicate în actul muzical.

Când privești un muzician, totul pare să comunice armonie și relaxare, însă, în interior, creierul e supus unui exercițiu foarte intens. Nu în ultimul rând, muzica ajută memoria și procesele ei cognitive.

Muzica educă stima de sine în copil. Cântecele, melodiile și notele muzicale în general schimbă modul în care copilul percepe lumea exterioară. Când copilul realizează abilitatea lui de a cânta la un instrument, stima de sine crește și are mai mare încredere în el, lucru foarte delicat, în deosebi în perioada adolescenței.

Muzica e o limbă universală. Muzica ajută copiii să se integreze mai bine din punct de vedere social, muzica fiind un limbaj pe care toți îl pot vorbi, poate apropia oameni, indiferent de cultură, context sau principii personale, oferindu-i copilului șansa de a se împrieteni mai ușor și de a lega relații strânse cu cei din jur.

Cântatul la un instrument muzical este o modalitate foarte bună de îmbunătățire a abilităților sociale. În formații și orchestră cresc prietenii frumoase, prietenii pentru viață, care, în intensitate, pot fi comparate cu familia. Astfel de relații nu ar avea nicio șansă fără instrumentele muzicale.

Muzica îl învață pe copil răbdarea și perseverența. Te-ai întrebat vreodata de ce, încă din clasele primare, copiii studiază muzica? Disciplinele artistice sunt la fel de importante precum cele reale sau umane. Iată de ce. Muzica stimulează aceeași zonă a creierului care susține și citirea, calculele matematice și dezvoltarea emoțională –iată un argument puternic să asiguri ore de muzică copiilor tăi.

Mai mult, exersând răbdarea în ce privește gradificarea efortului muzical și perseverența, copiii au parte de un studio distractiv și unic. Cu timpul și în urma muncii depuse, muzica poate ajunge ușor un mod de viață.

Cântatul la un instrument crește simțul responsabilității și al proprietății. Un copil care este educat să prețuiască lucrurile valoroase din viața lui, își va gestiona cu înțelepciune proprietatea și finanțele lui. Îngrijirea regulată a instrumentului musical este esențială pentru a-l menține în stare de funcționare. Fiecare instrument necesită proceduri diferite de îngrijire pentru a asigura o funcționare corectă (curățare, ungere, menținerea unui mediu curat). Cu alte cuvinte, sentimentul de responsabilitate al copilului pentru proprietatea lui, încă din copilărie, va avea un efect pozitiv în dezvoltarea personalității lui. Nu este nevoie de cercetări. Este un fapt dovedit de viață.

Muzica îmbie la relaxare și eliberare. Prin intermediul muzicii copiii se pot exterioriza, își pot exprima mai bine sentimentele și, de asemenea, se pot relaxa. Notele muzicale bine asezate pot oferi sens lumii înconjurătoare.

Cântatul la un instrument musical este distractiv, motivant și satisfăcător. Muzica pe care o cântă copilul îl face fericit, dar, mai presus de asta, ... reacția publicului! „Fericirea pe care le-o aduci și recompense aplauzelor”. Reacția publicului este un motor puternic care îl va propulsa mai departe.

**MODALITĂȚI DE DEZVOLTARE A COPIILOR PRIN INTERMEDIUL
INSTRUMENTELOR MUZICALE**

Prof. Anca Apetroaiei

Palatul Copiilor Iași

Frecventarea unei instituții de învățământ nonformal, în cazul de față Palatul Copiilor, și durata acestei frecventări, reprezintă o condiție esențială pentru înregistrarea unor progrese în dezvoltarea copilului.

Educația timpurie are efecte pozitive asupra integrării social a adolescentului și adultului. Copii proveniți din medii socio-economice defavorizate, care au beneficiat de o educație timpurie adecvată, parcurg un traseu școlar mai lung, se reduce comportamentul delicvent, rate mai scăzute de abandon și o dorință mai mare de a fi integrat în societate.

Teoria lui Gardner atrage atenția asupra talentelor unice ale fiecărui copil, astfel părinți și educatorii trebuie să acorde atențielaturilor forte ale copilului și să acționeze în sensul dezvoltării lor. Procesul educațional planificat și realizat din perspectiva inteligențelor multiple:

- Condiționează centarea pe copil și individualizarea;
- Facilitează interacțiunea cu lumea;
- Asigură și susține succesul în autoexprimare;
- Întărește imaginea de sine;

Pintre mijloacele folosite în activitatea cu copilul, jucăria ocupă un loc important, ea fiind necesară pentru a face acțiunile copiilor reale ... exemplu: șoferul are nevoie de un automobil, aviatorul are nevoie de un avion. În cazul nostru, copilul are nevoie de instrumente muzicale, pian, vioară, fluiet, instrumente de percuție, etc. Toate acestea sunt legate de o particularitate psihologică interesantă și anume aceea că trăirile celor antrenării în joc sunt întotdeauna adevărate, sincere, acțiunile lor fiind reale. Menirea fundamentală a jucăriei sau instrumentului este aceea de a oferi copilului posibilitatea să acționeze exprimându-și ideile și sentimentele.

Instrumentele îl stimulează pe copil să gândească, ridică în fața lui probleme și acest fapt contribuie la dezvoltarea proceselor cognitive. Copiii se folosesc de toate cunoștințele pe care le acumulează în timp și tind să obțină informații suplimentare, așa se nasc nenumăratele întrebări, ale căror răspunsuri copiii le rezolvă prin explorare. Explorarea presupune încercările și tentativele copilului de a cunoaște și de a descoperi lucruri noi, este una din acțiunile fundamentale ale dezvoltării copilului.

Educația prin muzică presupune dezvoltarea capacității de a simți caracterul și dispoziția creației muzicale de a depista, de a procrea și a trăi imaginile muzical-artistice. Reacția adecvată a copilului la ritmul cadentat, la melodia gingașă, dansantă, tristă, etc., denotă muzicalitatea individuală. Interpretarea vocal-corală, muzica vocal-instrumentală în grup, executarea de mișcări ritmice crează condiții de formare la preșcolari, a capacităților de evaluare și autoevaluare, de imitare a modelelor.

Percepția și interpretarea muzicii, executarea de exerciții-jocuri, favorizează procesele mentale, activează atenția și imaginația. Un loc aparte în procesul dezvoltării muzicale a copilului îi revine aspectului formativ al creativității, care își găsește realizarea prin elemente de procreare a imaginilor, muzica vocală și instrumentală, improvizarea melodiilor pe versuri cunoscute.

Mergând mai departe, utilizarea instrumentelor muzicale tradiționale, dar și aparținând noilor tehnologii (percuție mică), instrumentul electronic (în activitățile de educație muzicală, determină creșterea calității învățării și a interesului pentru domeniul vast al muzicii. Accentuez faptul că un rol important în activitățile muzicale îl au instrumentele care imprimă activităților didactice caracterul de specificitate al acestora. În funcție de anumiți factori, cum ar fi pregătirea profesorului, dar și nivelul de înțelegere și de cunoaștere al elevilor, acestea pot fi

utilizate permanent în lecțiile de muzică, asigurând colorit timbral, varietate ritmică, suport armonic și dinamism atât de necesar copiilor de vârstă școlară mică. Instrumentele cele mai folosite ca suport muzical în lecții, fac parte două categorii:

- Instrumentele tradiționale de percuție mică (maracas, xilofon, tamburina, castaniete, toba mică, triunflu, clopoței, bloc din lemn, claves);
- Instrumentele electronice, din care orga electronică (keyboard), este cea mai folosită pentru educația muzicală în școală;

O îmbinare fericită între instrumentele tradiționale și cele aparținând noilor tehnologii, asigură succesul și creșterea calității învățării în realizarea educației muzicale. Studiul unui instrument muzical, la orice vârstă, sporește dezvoltarea intelectuală a copilului, dar și inițierea muzicală, formarea și dezvoltarea sensibilității artistice.

Copii trebuie pregătiți și educați să asculte sunetele din jurul lor, să le diferențieze timbral, să simtă bucuria ascultării unui instrument muzical, să savureze pauza dintre sunete, toate contribuind la dezvoltarea acuității auditive menite să formeze viitorii muzicieni. Adesea, muzica, prin diversele sale dimensiuni (cânt vocal, studiul unui instrument, audiții muzicale, compoziții ritmice, melodice, ritmico-melodice) îmbunătățește performanțele școlare generale.

Edgar Willems (1890-1978), pedagog elvețian (de origine belgiană), autorul unei concepții pedagogice, apelând la pornirile naturale ale copiilor spre muzică, atrage atenția asupra prezenței elementului armonic pe care îl consideră esențial, evidențiind legătura dintre ritm, melodie și armonie, unitate prezentă în muzică, în ființa umană și în univers. Cântecele acompaniate armonic îi favorizează ascultătorului dezvoltarea precoce a auzului interior, astfel oferindu-i atât un cadru sonor, cât și un suport pentru intonarea vocală.

Instrumentul muzical se găsește în două ipostaze în ceea ce privește valorificarea lui în înfăptuirea educației muzicale și anume:

- Mănuirea incipientă a unor instrumente mici de percuție, care nu necesită timp îndelungat de studiu pentru a putea fi utilizate;
- Învățarea riguroasă a unui instrument, ceea ce presupune învățarea teoriei muzicale, dar și dedicarea unui timp îndelungat pentru formarea și dezvoltarea tehnicii de execuție, toate acestea fiind în strânsă relație cu aptitudinile muzicale.

Indiferent de context este foarte importantă participarea afectivă și efectivă a copiilor în procesul de creație sau interpretare a muzicii. Acest fapt poate fi susținut cu măiestrie de către profesorul de muzică prin introducerea instrumentelor muzicale în clasă, prin crearea acelor contexte educaționale muzicale care să stimuleze perceptiv, auditiv, vizual, implicarea tuturor elevilor în universul magic al muzicii. Muzica are capacitatea extraordinară de a avea un impact emoțional direct și imediat. Prezența instrumentelor muzicale în timpul activităților, produce o reacție explozivă de la început. Datorită particularității stilului de lucru al profesorului, dar și rezultatele imediate ale muncii, duc la numeroase satisfacții și dorință de perfecționare continuă, toate conducând la crearea unei atmosfere de plăcere și bună dispoziție.

Dorința de acompaniere instrumentală a cântecelor a existat și anterior introducerii acestora în lecție, făcându-se simțită prin reprezentarea practică a gestului (imaginându-și instrumentele muzicale) sau improvizația lor din creioane sau linii. Copiii au simțit dintotdeauna plăcerea de a cânta vocal și instrumental. Având în vedere rolul esențial pe care îl are prezența instrumentului în realizarea educației muzicale de masă, este important ca

profesorii de muzică să le introducă în activitate pentru realizarea obiectivelor urmărite în cadrul lecțiilor. Realizarea unei pregătiri muzicale eficiente și care, în același timp să producă plăcere, depinde de conștiința și dăruirea profesorului.

Cu instrumente tradiționale de percuție, de suflat și instrumente electronice, cărora li se adaugă mișcări ale corpului și valorificând folclorul național și universal, se poate încropi un mic ansamblu, care dă o culoare altă orelor de muzică. Este o modalitate pe cât de eficientă, pe atât de atractivă pentru aplicarea limbajului muzical, dar și pentru soluționarea conținuturilor din programa școlară.

Un deziderat important al educației generale și mai ales muzicale, este formarea personalității independente și creatoare, ceea ce presupune dezvoltarea unor abilități metacognitive, combinări și regrupări ale informațiilor, care să asigure individului o dezvoltare holistică. În acest sens instrumentul tradițional și electronic creează cadrul artistic potrivit pentru drumul operei muzicale, văzut atât ca produs, dar mai ales ca proces, elevul având posibilitatea de a fi interpret, dar și creator al propriei muzici.

Esențială este concluzia potrivit căreia muzica, fie ea vocală sau instrumentală, alături de dans și mișcare, concretizat în sincretismul muzical, este un fenomen indispensabil lumii copilăriei și care trebuie să stea în centrul preocupării profesorului pentru realizarea unor activități eficiente și de calitate care produc în același timp plăcere.

Un aspect pe care doresc să-l subliniez referitor la eficientizarea educației muzicale generale, în urma experiențelor trăite direct sau indirect, este necesitatea înfăptuirii acestuia la nivelul școlărilor mici de către cadrele

didactice cu studii de specialitate care oferă un plus de valoare activităților, atât la nivelul metodicii predării muzicii, cât și la cel practic-aplicativ.

Avantajul profesorilor din învățământul preuniversitar nonformal este faptul că aceștia folosesc cu succes în activitățile cu copiii de toate vârstele lucrul vocal împreună cu cel instrumental.

**Contribuția studiului genurilor folk, pop și rock la dezvoltarea muzicală a
elevilor de gimnaziu**

Prof. Ramona Cojocaru-Spînu

Școala Internațională Paradis Iași

Este ușor să observăm că în zilele noastre cultura pop(*popular*) influențează foarte mult felul în care preadolescenții și adolescenții se raportează la școală, la viața personală și la relația cu familia. Același lucru s-a întâmplat dintotdeauna, cu fiecare „nouă generație” care părea a fi tot mai dezinteresată de profunzime, de studiu. Și, în același timp, acuzatorii tinerilor se făceau vinovați de lipsa de înțelegere a nevoilor lor de comunicare, de socializare. Ca și acum.

Ca profesori de muzică, ne revine misiunea de a ghida tinerii spre muzica valoroasă contemporană, ajutându-i să se apropie de valorile culturale perene ale muzicii și să își dezvolte motivația intrinsecă pentru a studia consecvent muzica.

Nu de puține ori am văzut că în lecțiile de la clasă elevii de gimnaziu păreau convingși de faptul că rolul profesorului de muzică este să le prezinte opere și simfonii și compozitori care au fost activi acum 200 de ani cel puțin, neînțelegând de ce nu se discută despre artiști contemporani. În ultimii ani s-au făcut progrese în programa școlară, fiind incluse și capitole dedicate muzicii pop contemporane sau programelor de producție muzicală, fiind stimulate lecțiile interdisciplinare. Poate că această din urmă abordare este problematică, deoarece nu toți profesorii de muzică au acces sau au competență în abordarea acestor programe.

Însă apropierea de genurile preferate de elevi se poate face și prin contactul direct cu muzica, prin încurajarea ansamblurilor școlii să abordeze piese pop, rock sau folk, sub îndrumarea profesorului de muzică.

Momentan, singurul tip de ansamblu acceptat ca CDS în școli este cel coral, problema ansamblurilor de tip formație pop-rock fiind lăsată în afara legii, într-o zonă în care instituțiile se mândresc cu acestea și cu rezultatele acestora din cadrul concursurilor școlare regionale, județene sau naționale, dar nerecunoscând aceste ore de îndrumare ca fiind parte din norma profesorului de muzică.

Această oportunitate este folosită de cluburile private care oferă elevilor accesul la acest tip de activitate, însă, de multe ori, specialiștii care lucrează la

aceste cluburi au, de fapt, studii incerte, unii fiind absolvenți ai școlii populare de arte sau chiar încă elevi de liceu, chiar dacă la o specializare corespunzătoare. Deci formarea elevilor depinde de oameni care de multe ori nici nu au pregătire pedagogică, în timp ce unii colegi sunt nevoiți să facă naveta pentru a avea numărul de ore corespunzător unei norme întregi.

Palatele copiilor au în oferta educațională aceste ore de formații, sub diferite denumiri-orchestra de estradă, cerc de folk, orchestra de muzică ușoară, însă nu pot cuprinde ore suficiente pentru toți elevii interesați.

Cu toate acestea, elevii participă cu entuziasm și, mai ales la liceu, vin singuri cu inițiative în acest sens.

În acest context incert educațional, sunt, totuși concursuri care încurajează prezența formațiilor, tot mai mult și mai autentic, mai ales în ultimii ani.

Acum câțiva ani am participat cu o formație de pop-rock la un festival, la faza locală. La faza județeană urmau să participe toate ansamblurile care au primit premiul I. Deși formația pe care o aveam a primit premiul I, o data cu rezultatele mi s-a comunicat și că doar ansamblurile corale vor participa în etapa următoare, urmând o mare mulțumire către cei care promovează corul în școli, arătând că încă se mai face muzică de calitate.

Pe moment, ca profesionist în muzica pop-rock, m-a afectat această părere. Mi-am dat seama că în acel moment competența mea de a concepe aranjamente pentru formații de gimnaziu(adică să știu orchestrație, să cunosc instrumentele de bază din ansamblu și să pot exemplifica la ele, să scriu de la 0 partituri dedicate nivelului de competență al elevilor de clasa a VI-a, de exemplu) este privită ca fiind inferioară lucrului cu un ansamblu coral. De asemenea, a trebuit să le spun elevilor mei că...s-a schimbat regulamentul în timpul concursului și că, deși primisem premiul I, nu ne calificam mai departe. Să le spun că muzica abordată de noi este

mai puțin valoroasă și la fel și efortul lor de a studia un instrument și chiar de a compune.

Ulterior am realizat că se face o mare confuzie între ce înseamnă muzica comercială-spectacol, muzică facilă și potențialul ansamblului pop-rock în gimnaziu. Muzica pop-rock are valorile sale și chiar și în rândul artiștilor contemporani pot fi găsite multe piese valoroase. Acestea au marea calitate că îi motivează pe elevi să studieze și că, treptat, ajută la diversificarea nevoilor muzicale prin diversitatea stilistică existentă, prin fuziunile stilistice.

Din fericire, nu cred că ne vom mai întoarce vreodată la acele vremuri în care muzica folk/pop/rock avea statutul de tolerată, deoarece pe măsură ce a crescut interesul elevilor și al părinților de a susține o astfel de activitate, au apărut și mai multe festivaluri dedicate formațiilor de elevi, care tratează cu respect munca acestora și a profesorilor. Până acum cinci ani, intram în festivaluri cu copiii uneori și fără probă de sunet, ca să nu consumăm timp, însă în ultima vreme am observat o împărțire clară pe secțiuni la tot mai multe festivaluri și suficient timp pentru probe de sunet. Acesta este un semn de respect față de elevii care concurează și față de profesorul care, deși nu face ansamblu coral, rămâne fidel principiului calității muzicii abordare.

Provocările pe care un astfel de ansamblu le ridică sunt diverse:

- un ansamblu folk/pop/rock necesită dotări: spațiu de repetiție, instrumente, sonorizare. Dar într-o școală cu siguranță există măcar 2 copii care să aibă acasă un instrument muzical sau care să studieze în particular, iar primul ansamblu nu trebuie neapărat să fie mai mult decât unul de chitare și voci. Ansamblul de folk poate fi un bun început pentru o activitate de formații la nivelul gimnaziului. În scurt timp se pot atrage fonduri, prin proiectele prezentate (concerte, participări în festivaluri, etc.);

- Pregătirea pe care trebuie să o aibă profesorii de educație muzicală poate fi o problemă. Într-adevăr, profesorii trebuie să studieze în primul rând ei înșiși instrumentele dintr-o formație, însă există foarte multe tutoriale pe youtube, gratuite, există și cursuri online de instrument care pot ajuta un profesor de muzică să învețe elementele tehnice de bază ale instrumentelor tipice unui astfel de ansamblu(chitară, claviaturi, bass, tobe). Este un proces de durată, mai ales că timpul de studiu al unui adult este limitat, dar cu perseverență se poate face în regim autodidact. Un adult cu studii de specialitate are capacitatea de a înota prin marea de materiale de pe internet și de a le structura atât pentru el însuși, cât și pentru elevii lui.
- Repertoriul este o altă provocare, dar și un argument în motivarea copiilor. Fără a fi un fan, ca strategie, în clasa a V-a încurajez copiii să cânte piese „de la Smiley” sau alte piese comerciale(*mainstream*), dar în abordări originale și având grijă ca piesele abordate să aibă un mesaj adecvat vârstei lor, regulă valabilă dintotdeauna în alegerea repertoriului. Nivelul de orchestrație la această vârstă este cel în care fiecare instrument îndeplinește funcțiile de bază, iar formele abordate sunt, de cele mai multe ori, bistrofice(AB). În clasa a VI-a deja pot fi introduse piese cu formă mai complexă, ABABv, din muzica pop-rock a anilor ‘80(de exemplu „Another Day in Paradise”-Phil Collins, „Have you ever seen the rain”-Rod Stewart), observând cum elevii învață elemente de acompaniament mai complexe(aranjamentul instrumental depășește nivelul de bază în care toți membrii cântă corect structura armonică a piesei) și înțeleg tot mai mult rolul instrumentului lor în ansamblu. În clasele a VII-a și a VIII-a singuri vin, de obicei, cu propuneri din muzica pop-rock valoroasă, propunerile lor de multe ori depășind cunoștințele sau posibilitățile lor tehnice, însă piesele

pot fi adaptate astfel încât să poată fi interpretate cu un efort rezonabil din partea lor.

- Studiul individual este o altă provocare a lucrului cu ansamblu. În clasa a V-a elevii sunt de obicei descurajați de dificultatea abordării unui instrument în contextul ansamblului și nu studiază decât cu profesorul. Pe măsură ce ansamblul evoluează în public, elevii observă că datorită muzicii au un rol aparte în dinamica școlii și că sunt priviți cu admirație de către colegi și cu încurajare de către adulți. De asemenea, reușitele din festivaluri și concursuri îi fac să își dorească din nou să iasă pe scenă și să cânte. De cele mai multe ori, în primii 2 ani strategia mea prevede încurajarea studiului individual, dar în organizarea repetițiilor țin cont de faptul că majoritatea elevilor nu vor studia decât accidental sau dacă părinții se implică în formarea lor. Așa că ansamblul nu este afectat de această problemă.
- Elevii inconsecvenți, ca în orice ansamblu, sunt o provocare. Doar că într-un ansamblu pop-rock rolul fiecăruia este foarte bine definit și formarea sau cooptarea unui nou instrumentist în ansamblu schimbă dinamica grupului-uneori în bine, alteori-nu. Problema principală este că formarea unui nou membru durează, de obicei, măcar 3 luni, spre deosebire de ansamblul coral, în care, dacă lipsește sau se retrage un elev, mai sunt măcar încă măcar alți cinci copii care să cânte aceeași voce. Nu de puține ori a trebuit să preiau cu o zi înainte de un eveniment sau de un festival unul din instrumente. Dar aceasta este o bună ocazie pentru elevi de a învăța ce înseamnă lucrul în echipă și responsabilitatea față de colegi. Nu cel care pleacă învață, ci elevii care observă ce se întâmplă atunci când un membru al ansamblului nu se achită de sarcini(întârzie la repetiții, nu vine și nu anunță, poate anunță cu puțin timp înainte de a începe repetiția sau nu se concentrează).

Deși este foarte dificil de lucrat într-o oră cu 5 copii care cântă la instrumente diferite, ei toți fiind începători și, de multe ori, studiind instrumentul direct în cadrul ansamblului, fără a avea cunoștințe sau deprinderi, trebuie ținut cont de faptul că și așa, în două ore pe săptămână, se poate ajunge la rezultate bune. De la o piesă în care toți elevii reușesc să se coordoneze și să cânte forma corectă, cu acordurile corecte, la piese în care deja discutăm despre contrapunct, complementaritate ritmică sau abordarea formulelor de acompaniament și a orchestrației în directă relație cu forma piesei.

Efectele benefice ale introducerii disciplinei de formație folk/pop/rock în școlile generale la nivelul gimnaziului sunt vizibile destul de repede:

◆ Percepția elevilor direct implicați asupra muzicii se schimbă, ajungând să fie foarte plictisiți de *mainstream*, mulți plângându-se din anul 2 de studiu (clasa a VI-a) că toate piesele de la radio sună la fel-adică respectă aceeași rețetă comercială și căutând interpreți și soliști a căror valoare nu este dată de o casă de producție care plătește pentru a promova, ci de conținut real, care le satisface nevoile artistice.

◆ Elevii care studiază trăiesc un sentiment de mândrie când aud la radio piesele studiate, iar unii își conving părinții să îi ducă la concerte, să asculte muzică valoroasă, organizându-le până și lista de audiții;

◆ În școlile în care am activat, am observat semestrial o creștere a numărului de copii interesați de activitatea de formații. La Paradis International College am pornit cu o formație de gimnaziu alcătuită din elevi care nu știau să cânte la instrumente acum 6 ani, iar în acest moment sunt 6 formații active, cu elevi tot mai bine

pregătiți (autodidacți, majoritatea elevi în cadrul cluburilor de muzică din școală și unii care studiază în alte centre particulare)

◆ Colegii elevilor care cântă vin la concerte și devin interesați de repertoriul abordat, diversificându-și gusturile;

◆ Unii elevi își pot descoperi pasiunea pentru muzică prin participarea la concertele organizate în școală.

Richard Oschanitzky, marele compozitor român de jazz simfonic, spunea că „*nu există muzică bună și muzică rea, ci muzică bună și muzică proastă*”⁴. Rămâne în puterea profesorilor de muzică să le formeze elevilor simțul estetic necesar pentru a-și alege muzica relevantă și benefică.

Genurile acestea există, sunt apropiate de sensibilitatea elevilor și au lucrări valoroase. Ele stimulează în mod diferit de muzica simfonică elevii și au și o componentă socială foarte importantă, cum deja am demonstrat.

Atitudinea față de aceste genuri trebuie să progreseze de la cea de toleranță la una de incluziune și apreciere. S-au făcut progrese în acest sens prin separarea concursurilor corale de cele la care au acces și formațiile, însă disciplina de formație nu se predă în școlile din România.

Aceste observații vin din directa mea experiență de lucru cu copiii, în sistem formal și non-formal, în sistemul public și în cel privat, în aproape 12 ani de activitate didactică.

Este clar că de vreme ce cluburile private de muzică prosperă, este momentul ca aceste genuri să fie incluse și ca alternativă sau completare la

---

⁴ https://ro.wikipedia.org/wiki/Richard_Oschanitzky

ansamblul coral în oferta educațională a școlilor, adresându-se elevilor încă din ciclul gimnazial. Și nu e imposibil, multe din școli având sisteme de sonorizare proprii și elevi cu instrumente. Doar că nu s-au făcut demersuri pentru a ieși din zona de această gri, nereglementată, deoarece oameni dăruți, profesori de vocație, făceau ore întregi de voluntariat nerecunoscut, de dragul copiilor care doreau să învețe, astfel încât nu a părut niciodată că ar fi o problemă sau că ar fi nevoie de o încadrare legală a acestei activități.

FRANCIS POULENC – REPERE BIOGRAFICE

Prof. Smaranda Acatrinei

Colegiul Național de Artă "Octav Băncilă" Iași

Francis Jean Poulenc, *le moine et le voyou*, jumătate călugăr, jumătate delincvent, descris astfel de criticul Claude Rostand în iulie 1950 în publicația Paris-Press, o etichetă ce va rămâne pe tot parcursul carierei sale, s-a născut la 7 ianuarie 1899 în Orașul luminilor, Paris. Dintre părinți, cea înclinată spre artă a fost mama lui, pianistă amatoare, care îl așează la pian și îl învață să cânte Mozart, Schubert și Chopin, precum și romanțele la modă, în timp ce tatăl a fost directorul corporației chimice Rhône-Poulenc, considerată una dintre cele mai mari din lume, prin urmare micul Francis crește în mijlocul unei familii înstărite.

Primele creații muzicale ale lui Poulenc au fost destinate muzicii pianistice, el însuși fiind un pianist capabil. Marcel Royer sau *Oncle Papoum* îi arată nepotului său lumea în care îl poate introduce muzica prin compozițiile lui Igor Stravinsky, *Petrușka* și *Ritualul Primăverii*. Aceasta este o adevărată revelație pentru Poulenc, deoarece pe tot parcursul vieții îl va privi pe Stravinsky ca pe un maestru, admirându-l foarte mult. O altă influență asupra lui Poulenc au reprezentat-o morțile prietenilor lui. În 1923 nu a fost capabil să facă nimic timp de două zile după moartea de tifos a prietenului său de douăzeci și unu de ani, Raymond Radiguet. În 1930 moare prietena lui din copilărie Raymonde Linossier, datorită căreia descoperise mediul intelectual și literar parizian: din această perioadă datează primele vizite la librăria lui Adrienne Monnier unde îi întâlnește pe Aragon, Breton, Eluard și Apollinaire. Când moare prietenul lui, compozitorul Pierre-Octave Feroud în 1936, Francis este din nou profund zguduit. Astfel se hotărăște să meargă în pelerinaj la Madona Neagră de la Rocamadour, care îi schimbă percepția asupra

lumii, făcându-l să redescopere credința romano-catolică. În plan artistic, această schimbare s-a manifestat prin compoziții într-un limbaj mai sobru, mai auster.

Datorită insistenței tatălui său de a nu se dedica exclusiv muzicii, Poulenc nu urmează conservatorul. Însă ia lecții de la Ricard Viñes care îl învață muzica timpului: Debussy, Stravinsky, Satie și îi face cunoștință cu Jean Cocteau, Marcelle Meyer, Satie și Milhaud. Poulenc a fost membru al Grupului celor Șase, muzicieni francezi și elvețieni printre care Milhaud, Auric, Durey, Honegger și Tailleferre și care au colaborat și cu Erik Satie, Jean Hugo și Jean Cocteau. În 1921 îl cunoaște și pe Serge Diaghilev.

Poulenc a început prin a fi la modă pentru audiența chic care își dorește înainte de toate să fie amuzată. Dar onestitatea muzicii lui, deosebirea melodică și rafinamentul, au făcut-o să fie plăcută publicului larg. *El are înțelepciunea să abordeze doar ce îi este la îndemână. Rezultatul este muzică cu un stil și un sunet unic, neputând fi niciodată confundată cu a altcuiva.* Această afirmație a lui Joseph Machlis e în deplină concordanță cu părerea lui Francis Poulenc: *Dacă nu ești la modă azi, s-ar putea să nu fii în afara modei mâine.*

Muzica lui Poulenc este tonală; deși a compus și folosind inovații armonice ca acordurile alterate cromatic și dodecafonismul (în câteva dintre ultimele sale lucrări), Poulenc nu a negat niciodată acordul tradițional bazat pe relația tonică-dominantă. Melodia lirică pătrunde muzica sa și subliniază contribuția importantă pe care a avut-o în muzica vocală, în special în arta vocală franceză. Cariera lui Poulenc de compozitor poate fi împărțită în câteva perioade. Prima perioadă, în timpul anilor 1920 a fost cea în care a fost asociat cel mai mult cu Cei Șase și a fost influențat de alți compozitori precum Chabrier, Debussy, Satie și Stravinsky urmând principiile estetice ale Grupului în lucrări ca *Les Biches* (Căprioarele) în 1923, *Concert Champêtre* (Concert câmpenesc) în 1928 și *Concert pentru două pianе și orchestră* în 1932.

Titlul *Concertului campestru pentru clavecin și orchestră* (1928) rezultă din caracterul muzicii, inspirată din cântecele populare franceze. Din cântecele bretonilor, ale căror rezonanțe amintesc des de arhaicele cântece de joc din sudul Franței, în care ritmurile italiene vii se învecinează cu expresiile ritmice potolite, dar grațioase, ale francezilor. N-a apelat la travaliul citatului folcloric, ci a realizat o sugestivă frescă a trăirilor omului îndrăgostit de natură, de viața petrecută în cadrul naturii primitoare și reconfortante. Fără a fi o romantică sondare a misterului naturii, concertul este o încântătoare și plină de poezie confesiune lirică a omului, care își simte sufletul plin de frumusețea peisajului și a vieții.

Deși păstrează în linii mari jaloanele arhitectonice tradiționale ale concertului, diversitatea episoadelor cu variat colorit emoțional conferă lucrării un caracter rapsodic. Atât introducerea lentă, cu caracterul ei imnic, cât și teme principale ale primei mișcări, ce țin una de muzica de dans, cealaltă de evocarea naturii, dau, alături de numeroase momente episodice, aspectul unei narațiuni libere. Mișcarea lentă, cu începutul ei în ritm de siciliană, pare o molcomă depănare a unei povestiri. Episoadele următoare sunt mai puternice, mergând până la încleștările proprii vechilor balade. Finalul începe într-o atmosferă frenetică, ritmul amintind de saltarello italian, dar mișcarea se temperează pentru a aduce melodia unui dans mai așezat.

Reîntoarcerii la credința Romano-Catolică din 1936 îi corespund primele lui piese sacre, *Litanies à la Vierge Noire de Rocamadour* (Litaniile Madonei Negre de la Rocamadour) și *Misa în Sol* din 1937. Aceasta tendință a compozitorului spre profunzime și noi dimensiuni a fost întărită de ciclul *Tel jour, telle nuit* și de *Concertul în sol minor pentru orgă, corzi și timpane* (1938). Restul carierei lui Poulenc constă în îndepărtarea de stilul lui inițial și îndreptarea spre muzica sacră și muzica de scenă în compoziții precum *Les Mamelles de Tirésias* (1947), inspirată de o piesă de-a lui Guillaume Apollinaire, *Stabat Mater* (1950), *Dialogues des*

Carmelites (1957), *Gloria* (1959) și *Sept répons des ténèbres* (1962). Printre ultimele lucrări majore ale lui Poulenc se numără o serie de sonate pentru instrumente de suflat și pian. Era în mod special atras de instrumentele de suflat din lemn și de aceea plănuiase un set de sonate pentru fiecare dintre ele, dar a mai trăit doar cât să termine patru: sonatele pentru flaut, oboi, clarinet și *Elegia* pentru corn.

Poulenc a avut un singur elev, pe Gabriel Tacchino, care a cântat și înregistrat toată muzica lui pentru pian, conferindu-i o interpretare unică. Poulenc însuși înregistrase câteva dintre melodiile sale cu Pierre Bernac și Rose Decourt în 1947 și *Concertul pentru două pian* în mai 1957. De asemenea a asistat la înregistrarea în premieră a *Gloriei* în 1961, dirijată de Georges Prêtre.

Francis Poulenc a murit în 1963 în urma unui atac de cord și a fost înmormântat la Cimitirul Père Lachaise.

Bibliografie

Greene D., *Biographical Encyclopaedia of Composers*, New York, Ed. Doubleday, 1985.

Iliuț V., *De la Wagner la contemporani*, vol. III, ed. Muzicală, București, 1997.

Larousse – *Dicționar de mari muzicieni*

*** - Wikipedia, the free encyclopedia, <http://en.wikipedia.org/wiki/>

Apariția trompetei

Prof. Sandu Sergiu

Colegiul Național de Artă "Octav Băncilă" Iași

Nici un instrument muzical nu s-a metamorfozat atât de mult de-a lungul timpului ca trompeta. Spre exemplu, tuba romană avea aproximativ 120 cm lungime și prezenta o țevă conică cu un diametru de la 10 până la 28 mm. Trompeta naturală barocă avea 224 cm lungime, țeva sa cilindrică lungă având un diametru de aproximativ 12 mm. Diametrul țevii trompetei moderne în si bemol este doar puțin mai mic, lungimea țevii ajungând însă abia la jumătate, adică 130 cm. Trompeta în si bemol acut, care ocazional – și pe nedrept – mai este numită și trompeta Bach și căreia Adolf Scherbaum și Maurice Andre îi datorează renumele lor, nu are nimic în comun cu instrumentul baroc: ea are numai 65 cm lungime și țeva sa îngustă are pe alocuri un diametru de mai puțin de 11 mm. Trompetele timpurii nu aveau muștiuc și nici pâlnie. Nici măcar nu se sufla în ele. Era vorba de fapt despre instrumente de tipul megafonului, având scopul de a distorsiona vocea instrumentistului. Pe teritoriul acustic aveau același efect ca și masca în teritoriul vizualului. Vocile umane distorsionate aveau rolul de a alunga spiritele rele. Asemenea trompete de tipul megafonului erau întâlnite în ritualurile religioase și magice, de înmormântare și de apunere a soarelui. Ele erau utilizate numai de către bărbați și ca atare erau identificate cu sexul masculin, spre deosebire de anumite forme de tobe care erau identificate ca fiind feminine. Asemenea trompete se mai pot întâlni și astăzi în civilizațiile din Noua Guinee și nord-vestul Braziliei.

Instrumente înrudite sunt trompeta transversală africană, care nu poate fi însă numită trompetă în sensul propriu al cuvântului, deoarece ea este făcută din corn de antilopă, fildeș de elefant sau chiar, în unele adaptări, din lemn, și trompeta din

melc de mare din Oceania, un instrument cu rol de a da semnale și de apărare împotriva spiritelor malefice, în strânsă legătură cu ritualurile de moarte, jertfă și război.

- **Egiptenii**

Trompeta egipteană era un instrument de cult și de război, fiind numită în scrierea hieroglifică *snb*. În 1415 î.H. era utilizată exclusiv de către soldați. Descoperitorul trompetei se considera a fi zeul Osiris, care impunea folosirea ei în ritualuri rămase misterioase. Ca și în cazul precursorilor trompetei, am încerca în van să căutăm o utilizare „muzicală”. Plutarh aseamăna sunetul trompetei egiptene cu strigătul măgarului.

În 1922, cu ocazia descoperirii senzaționale a mormântului lui Tutankhamon (faraon al Dinastiei XVIII, cca. 1350 î.H.) au fost scoase la lumină două trompete egiptene. Una dintre ele este din argint, are 58,2 cm lungime și are un diametru interior de la 1,7 până la 2,6 cm (pâlnia având 8,2), iar cealaltă, din bronz, are 50,5 cm lungime și un diametru asemănător. Ambele au o pâlnie largă, fără însă a avea muștiuc, ci doar o rotunjire a capătului țevii. Un al treilea instrument este păstrat la Paris, la muzeul Luvru.

- **Asirienii**

Acest popor războinic (1160-625 î.H.), care se afla în 670 î.H. în punctul culminant al evoluției și puterii sale dominatoare, cunoștea de asemenea trompeta. Din păcate, s-au păstrat până în zilele noastre doar desene ale unor soldați care cântă la acest instrument.

- **Israelii**

Trompetele israeliților erau folosite exclusiv de către preoți. Din capitolul 10 al cărții a patra a lui Moise aflăm mai multe despre rolurile trompetei în societatea israelită: cu ele se dădea alarma, se anunțau adunările și însoțeau jertfele de recunoștință. Trompeta, numită „chazozra”, putea scoate două tipuri de sunete.

După J.E.Altenburg (1795) „unul era un sunet spart și modulată, întrerupt și fragmentat de diverse sunete, iar celălalt era drept și neîntrerupt”. La ea puteau sufla unul sau doi preoți concomitent: când se suna adunarea întregii congregații suflau doi preoți, iar când se suna adunarea nobililor și bătrânilor, numai un singur preot mânduia instrumentul. Trompeta mai era utilizată și la începutul recoltei, când preoții dădeau două semnale, unul către miazăzi și unul către miazănoapte.

După o descriere a lui Flavius Josephus (37-100 d.H.), trompeta israeliților măsura 45,72 cm. Aceste trompete sunt ilustrate și pe Arcul de Triumf din Roma, ridicat de Titus în anul 70, după cucerirea Ierusalimului și capturarea tuturor obiectelor de cult.

Trompeta era astfel pentru israeliți un dar de la Dumnezeu și un instrument sfânt, folosit și în scopuri militare, impresionând pe câmpul de luptă la fel ca în timpul rugăciunii la templu. J.E.Altenburg a pus un deosebit accent în scrierile sale pe rolul extrem de important al trompetei la Israeliti, fiind unul dintre susținătorii restabilirii rolului în societate al trompetistului. Remarcabilă este natura dublă a trompetei care apare la acest popor pentru prima dată în istorie.

- **Grecii**

Deși suntem destul de bine informați asupra teoriei muzicii dezvoltată de greci, nu cunoaștem aproape nimic despre utilizările trompetei grecești numite Salpinx. Se pare că era un instrument pur militar. Cântatul la trompetă era de asemenea o disciplină a Jocurilor Olimpice, și se povestește despre un personaj numit Ahias, care nu numai că a câștigat de trei ori, dar în cinstea cunoștințelor sale extraordinare se pare că i s-a ridicat o coloană onorifică.

Din fericire, unul dintre aceste instrumente s-a păstrat. Provine din a doua jumătate a secolului al V-lea î.H. și este păstrat astăzi la Museum of Fine Arts, Boston. El măsoară 157 cm, fiind mai lung decât chazozra israeliților și este alcătuit din 13 piese cilindrice de fildeș, unite prin inele largi de bronz. Pâlnia delicată este

turnată din bronz, la fel și muștiucul, care reprezintă doar o simplă continuare a țevii. Eschil descria sunetul Salpinxului ca fiind „țipător”.

- **Etruscii**

Etruscii erau un popor extrem de iubitor de muzică. Sunetele flautelor lor atrăgeau animalele sălbatice în capcană, însoțind însă și ritmul muncilor casnice obișnuite cum ar fi frământatul aluatului. Trompeta era la ei de asemenea un instrument militar. Eschil lăuda, în Eumenidele, sunetul tubei etrusce, *tuba tyrrhenica* (tuba tyreniană). Cele trei instrumente romane de suflat din alamă, tuba, liturus și cornu, proveneau de la etrusci, care le utilizau la procesiuni și în bătălii. După Vergiliu (în Eneida), vrăjitorii etrusci credeau că trompeta anunța voința zeilor sau chiar sfârșitul unei ere.

- **Romanii**

Romanii aveau mai multe instrumente de suflat din alamă, din care două sunt luate în considerare ca trompete. Confuziile din scrierile vechi și noi asupra denumirii lor au fost îndepărtate de către Meucci (1983, 1989, 1991). Toate instrumentele de suflat din alamă erau preluate de la etrusci, fiind fabricate din bronz, cu muștiuce detașabile.

Tuba era mai lungă decât chazozra, dar mai scurtă decât salpinxul. Un exemplar păstrat la Muzeul etrusc din Roma are 117 cm lungime, formă conică și diametrul țevii de bronz de la 1 cm la capătul cu muștiuc până la 2,79 cm la pâlnie.

Buccina era un simplu corn de animal, nefiind, deci, o trompetă în sensul propriu al cuvântului.

Cornu era un instrument lung, arcuit în forma literei G, nefiind astfel nici el o trompetă.

Al patrulea instrument de suflat din alamă, *liturusul*, era în formă de cârlig, sau în forma literei J și înrudit probabil cu Karnyx-ul celtic. El a dispărut în jurul anului 100 d.H., numele său supraviețuind câțva timp după aceea în limba poetică

ca sinonim pentru buccina, astfel încât în literatura de mai târziu, mai ales în secolul al IV-lea, se ajunge la o confuzie completă între cele două instrumente. Se pare că liturus-ul era dedicat mai degrabă scopurilor religios-civile decât celor militare. Exemplarele care s-au păstrat au 78, 79,5 și 140 cm lungime.

Trompetele romane erau în primul rând instrumente militare. Tuba era instrumentul infanteriei iar liturus-ul al cavaleriei. Despre semnalele lor povestește Flavius Vegetius, în tratatul său *De re militari* scris după înfrângerea armatei romane de către goți la Adrianopolis (378). Declinul mașinăriei de război romane era extrem de avansat, deși Vegetius încearcă să susțină în acest tratat întoarcerea la vechile virtuți, la disciplină și curaj, lucru deja imposibil în acea perioadă. Vegetius scrie despre semnale: „Muzica legiunilor constă din tobe, cornu și buccine. Tuba sună la atac și la retragere. Cornu sunt folosite numai pentru a indica mișcarea steagurilor...Classicum (o denumire specială a buccinei sau a cornu) este rezervată comandanților superiori”.

Sunetul instrumentelor romane era probabil orice altceva decât frumos. Vechii autori descriu sunetul tubei ca trezind frica și teroarea, dur și necioplit („*horribilis*”, „*terribilis*”, „*raucus*”, „*rudis*”). Sunetul liturusului mai scurt era, în mod logic, „*acutus*”, ascuțit, dar putea să emită și un sunet mare și strident – în latină „*stridor*” și „*strepens*”. Probabil că era nevoie de o presiune mare de aer pentru a cânta la el. Uneori suflătorii la tubă își legau obrazii – așa-numitul Capistrum (căpăstru) al cântărețului din aulos – pentru a împiedica umflarea exagerată a acestora.

Instrumentele de suflat din alamă erau folosite de asemenea și în arenă. Se pare că, într-adevăr, tuba și cornu împreună cu orga cu apă romană numită *hidraululus* puteau fi auzite la luptele cu gladiatori. Începând cu jumătatea secolului al V-lea î.H. instrumentiștii militari romani au format două centurii și aparțineau celei de-a cincea clase a cetățenilor cu drept de vot. În timpul domniei lui Septimius

Severus (193-211) li s-a permis să construiască colegii. Statutul unei asemenea legiuni se păstrează în Lambaesis (Africa de Nord); ea consta se pare din 35 de cântăreți la cornu și 37 de cântăreți la tuba, și un comandant numit *optio*.

Tuba romană era de asemenea un instrument religios, fiind utilizată la serviciile religioase publice. Mai mult, anual se sărbătorea, după cum scrie J.E.Altenburg, „festivalul trompetiștilor (Tubilustrium), în luna aprilie, în ultima zi a quinquatriorum-ului, când se auzeau trompetele sunând în public, așa cum se întâmpla în mod normal numai la jertfirea unui miel. Pe 23 mai se sărbătorea însuși trompetistul”.

- **Vechii germani**

Încă din epoca de bronz a vechilor germani (1500-400 î.H.) se păstrează niște instrumente de suflat din alamă extrem de ciudate, numite lure, care probabil erau utilizate în scopuri de cult. Cele aproximativ trei duzini de instrumente păstrate provin din Norvegia, Suedia, Danemarca, Germania de nord și Irlanda. Cea mai mare colecție de lure se găsește la Muzeul Național din Copenhaga.

Forma lure-ului provine din cea a colților de mamut, care a fost apoi transpusă în metal, demonstrând o măiestrie desăvârșită a artei turnătoriei. Instrumentele, găsite mereu în perechi, au forma literei S, unde cea de a doua curbă se află la un alt nivel decât prima. Țeava este conică și nu se termină cu o pâlnie ci cu un disc plat, decorat cu diferite ornamente hemisferice. Trebuie de remarcat la acest popor evoluția muștiucului: muștiucele timpurii erau o simplă lărgire a capătului țevii, în timp ce muștiucele de mai târziu aveau deja forma modernă de cupă. Aceasta nu înseamnă însă că modalitatea de a sufla la Lure semăna în vreun fel cu arta de astăzi. Scriitorii antici vorbesc, fără excepție, cu dispreț despre sunetul acestor instrumente, care puteau fi auzite fie pe rând, fie simultan, fără a rezulta însă o armonie propriu-zisă, sau două voci, ci probabil aproximativ același sunet.

- **Celții**

Și celții au un instrument militar asemănător cu trompeta, numit Karnyx. El s-a dezvoltat, asemenea liturus-ului roman, din asocierea dintre o țevă și un corn de animal, rezultând un instrument în formă de cârlig, în întregime din bronz. Instrumentele timpurii aveau o pâlnie fantastică în forma unui cap de dragon și sunt ilustrate din 113 d.H. pe Arcul lui Hadrian din Roma. Se pare că acest instrument a influențat ceva timp forma liturus-ului, deoarece acesta a preluat capul de dragon, liturusurile mai timpurii și mai tipice fiind extrem de simple.

Până la chazozra israeliților, fabricată din argint prelucrat, se pare că toate trompetele de metal din perioada antică erau fabricate din bronz printr-un procedeu special. Astfel, prin această metodă se dădea forma dorită a țevii – fie dreaptă, ca la tuba romană, fie curbată, ca la lura – unui nucleu de ceară acoperit de un strat de argilă. Când bronzul topit era turnat înăuntru ceara se topea, rezultând o țevă cu pereții proporțional de groși. Se pare că sarazinii au fost primii care au descoperit metoda de fabricație din alamă subțire.

Remarcabil la diferitele popoare este utilizarea militară, respectiv religioasă, din timpuri preistorice până la romani. Dintre popoarele cu vechi civilizații și culturi, israeliții erau fără îndoială cei care acordau trompetistului cel mai înalt rang social: la trompetă cântau numai preoții.

Trompeta antică servea exclusiv ca instrument de semnal, fără a contribui în nici un fel la producerea de muzică în sensul din zilele noastre. Sunetul acestor instrumente a fost descris ca înspăimântător și asemănat cu răgetul unui măgar.

- **India**

Trompeta din sudul Indiei este asemănătoare cu cea asiriană și egipteană, având 75 cm lungime, o țevă cilindrică largă, și o pâlnie conică îngustă. Trompeta indiană nu avea muștiuc deoarece instrumentistul trebuia să sufle în două instrumente în același timp.

Trompeta din melc de mare numită în sanscrită Sankha este menționată doar datorită utilizării sale exclusiv religioase. În Ziua Judecării de Apoi, când lumea va dispărea în flăcări, zeul Shiva va sufla în trompeta aceasta – la fel cu cei 7 îngerii din Noul Testament.

Trompeta din nordul Indiei este mai modernă și se pare că provine din trompetele din Asia Centrală și din Orientul Îndepărtat, sau cel puțin e înrudită cu acestea. Ca și trompeta chineză, ea este conică și subțire și constă din patru piese distincte, ale căror capete sunt prevăzute cu mânere.

- **Chinezii și Tibetanii**

În afară de trompeta din melc de mare, utilizată de marinari și preoți budiști, exista în China o trompetă de metal extrem de lungă și cilindrică, care era sprijinită de pământ în momentul când se sufla în ea. În loc de pâlnie, această trompetă avea un cilindru lung și larg din lemn, fier sau alamă. Țeava se introducea pur și simplu în acest cilindru. Acest tip de trompetă era utilizată la înmormântări.

Trompeta obișnuită chinezească, din metal, își are originea în Mongolia, unde este numită *rapal* și constă dintr-o țeavă conică îngustă, alcătuită din două sau trei piese distincte delimitate unele de altele prin mânere (ca și în cazul trompetei din nordul Indiei), și dintr-o pâlnie extrem de largă.

Trompeta tibetană uriașă, numită *dung*, poate atinge o lungime de trei metri. Ea este fabricată din cupru, are o țeavă conică și constă de asemenea din mai multe piese distincte cu mânere. Ea este utilizată la ritualurile religioase, întotdeauna în perechi și sprijinită de pământ. Ca multe alte instrumente asiatice înrudite, dung-ul are un muștiuc larg dar extrem de plat. Acest instrument produce doar trei sunete profunde și asurzitoare.

Și la instrumentele asiatice putem observa aceleași caracteristici comune ca și la cele preistorice și antice. Ele sunt utilizate aparent numai în ritualuri de cult și poate și în războaie, o utilizare „muzicală” în sensul termenului vestic de „muzică”

fiind și aici exclusă. Deosebit de remarcabilă este prezența a mai multor mânere. La trompetele asiatice mânerul servea ca delimitare între piesele componente, deoarece mai multe părți distincte ale țevii se introduceau una într-alta, în manieră telescopică, compunând instrumentul. Mânere rudimentare pot fi observate și la instrumentele vechilor germani; și aceste instrumente sunt constituite din mai multe piese, dar care nu sunt însă introduse unele într-altele. Mânerul ne este cunoscut nouă, europenilor, abia de la trompeta naturală barocă încoace, unde avea însă un caracter pur ornamental. Probabil că mânerul a ajuns în occident undeva în timpul cruciadelor, prin intermediul sarazinilor.

Bibliografie

1. **Gisela & Jozsef Csiba** – *Barocktrompeten, Barockhörner. Anleitung zum spiel auf historischen instrumenten*, Ed. Merseburger, 1968.
2. **Edward Tarr** – *Die Trompete*, Ed. Schott, 1994.
3. **Curt Sachs** – *The History of Musical Instruments*, London, 1942
4. *** - *Wikipedia, the free encyclopedia*, <http://en.wikipedia.org/wiki/>

Instrumente neconvenționale

Prof. Vlad Apetroaiei

Palatul Copiilor Iași

Educația muzicală are ca obiect principal de activitate organizarea de activități didactice de calitate care să vină cu un suflu nou și care să inspire atât

elevii cât și cadrele didactice. Este foarte important ca la ora de muzică elevul să fie în centrul activității didactice. La oră, este necesar să fie lăsați și încurajați să își exerseze abilitățile pentru că, știm bine, doar exersând își pot forma talentul muzical. De asemenea, introducând atât muzica actuală, cât și cea clasică în activitățile sale, profesorul reușește să păstreze interesul copiilor pentru oră și, în același timp, să aducă diversitate în ceea ce învață. În același sens, îi învață pe copii termeni și definiții legate de gamele muzicale pe ritmuri de rap pentru a fi mai ușor de asimilat... Da, e o metoda inedită, cu care unii profesori reușesc să facă din ora de muzică o sărbătoare de fiecare dată.

Dintre instrumentele iubite de copii și care aduc beneficia imediate, doresc să prezint tuburile colorate, BOOMWHACKERS!

Un Boomwhacker este un tub de plastic ușor, gol, cu coduri de culori, reglat pe un ton muzical în lungime. Boomwhackers sunt folosiți ca instrumente muzicale în familia percuției. Acestea au fost produse pentru prima dată de Craig Ramsell în 1995. Compania sa, Whacky Music, a vândut peste 4 milioane de unități.

Boomwhackers a evoluat într-o perioadă în care band-urile și interpreții care foloseau instrumente realizate din materiale reciclate erau foarte populare. Între timp, școlile și-au creat propriile band-uri ca o modalitate de a promova simultan creativitatea și de a încuraja actul artistic. Totuși, crearea unui kit personalizat a necesitat o muncă considerabilă, lăsând o nișă pentru Boomwhackers, care sunt instrumente premade și produse în masă.

Se pare că americanul Craig Ramsell a venit cu ideea pentru Boomwhackers, în 1994, în timp ce acasă se recupera prin radioterapie. În timp ce tăia tuburi de carton pe lungimi mai scurte pentru reciclare, el a observat diferite

gropi rezultate din lungimi diferite și a decis să investigheze potențialul lor creativ. A experimentat cu diverse materiale plastice înainte de a se așeza pe tuburi de distribuție din plastic. El și partenera sa, soția Monnie Ramsell, au format DrumSpirit ca unică proprietate pentru a comercializa tuburile. Boomwhackers originali din plastic au fost produși pentru prima dată în 1995. Versiunea actuală, care este mult mai durabilă decât prototipul anterior, a fost lansată în 1997.

Ramsell a început Whacky Music, Inc. în 1998, comercializând o varietate mai largă de seturi și materiale Boomwhacker. Boomwhackers sunt acum disponibili pentru $3\frac{1}{2}$ octave cromatice. (Adăugarea capacelor Octavator Tube în 1999 a permis a treia octavă inferioară.)

În iulie 2009, Sedona, cu sediul în Arizona, Whacky Music, Inc., și-a vândut acțiunile către Rhythm Band Instruments LLC din Fort Worth, Texas, printr-un acord de cumpărare a activelor. Boomwhackers sunt fabricate în SUA și distribuite la nivel internațional de Rhythm Band Instruments. Boomwhackers este o marcă comercială înregistrată deținută de Rhythm Band Instruments, Fort Worth, TX.

Boomwhackers produc tonuri muzicale atunci când se lovesc împreună, pe podea sau pe aproape orice suprafață. Ele pot fi, de asemenea, grupate și lovite în diferite configurații, în suporturi specializate, similar cu un xilofon aliniat pe orizontală. Atunci când un capăt al tubului este acoperit cu ceea ce producătorul numește Octavator Cap, sunetul pe care îl produce este scăzut cu o octavă.

Tuburile Boomwhackers sunt utilizate cel mai frecvent în sălile de clasă din învățământul de masă, ca o alternativă mai ieftină sau un supliment la instrumentele tradiționale. Tuburile sunt adesea folosite de artiștii de performanță sau alte grupuri

muzicale pentru a adăuga un element de spectacol. Ele pot fi, de asemenea, utilizate de către persoanele cu deficiență intelectuală și de dezvoltare pentru a stimula abilități senzo-motorii, abilități sociale și de creativitate.

Scopul folosirii acestor instrumente neconvenționale este acela de învățare a noțiunilor de bază muzicale și interpretarea unor ritmuri diverse. Obiectivele pe care profesorul le urmărește prin folosirea acestor tuburi sunt:

- Învățarea notelor muzicale;
- Dezvoltarea spiritului de echipă;
- Învățarea prin experiență directă a ceea ce înseamnă ritm, armonie, melodie;
- Învățarea unor ritmuri relevante;
- Realizarea unei orchestre.

Boomwhackers sunt tuburi muzicale din plastic care scot sunete când sunt lovite de palmă, fiind cele mai simple instrumente muzicale cu care se pot cânta ritmuri și cântece celebre. Folosirea acestora în cadrul orelor de educație muzicală va aduce participanților:

- noi deprinderi și cunoștințe muzicale;
- distracție și divertisment;
- energie;
- sentimental apartenenței la echipă;
- improvizație și creativitate;
- înțelegerea importanței fiecărui membru al echipei și a dirijorului.

Astfel, putem spune că tuburile boomwhackers au avantaje unice: apropie mai mult copiii de muzică prin asocierea acesteia cu jocul, dezvoltă abilitățile muzicale, cognitive și sociale, stimulează creativitatea și simțul improvizatoric, transformându-le în instrumentele ideale care să te însoțească în lumea muzicii.

